

Upravnišvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina za leto 1943: 12.000
za inozemstvo vključno s poštnimi
stroški 16.500.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5. — Telefon
Ker. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Le attrezzature portuali di Biserta efficacemente attaccate

Il naviglio alla fonda bombardato — Tre velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 28 giugno 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1129:
Una nostra formazione aerea ha efficacemente attaccato a Biserta attrezzature portuali e naviglio alla fonda.
Bombe e spezzoni sono stati sganciati nel pomeriggio di ieri dall'aviazione nemica su Gerbini (Catania), la cui popolazione

ha subito qualche perdita e, nella notte scorsa, su Reggio Calabria e alcuni minori centri della provincia dove vittime e danni sono in corso di accertamento.
Le artiglierie della difesa Reggio abbatterono due apparecchi; un altro aereo veniva distrutto in combattimento da cacciatori germanici sulle coste meridionali della Sicilia.

Luške naprave v Biserti učinkovito napadene V pristanišču zasidrano brodovje bombardirano — Tri sovražna letala uničena

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. junija naslednje 1129. vojno poročilo:
Naša letalska skupina je učinkovito napadla pristanišče naprave v Biserti in tamkaj zasidrane ladje.
Včeraj popoldne je sovražno letalstvo odrglo bombe in zažigalne liste na Cerbini (Catania), čigar prebivalstvo je utr-

pelo nekaj izgub, preteklo noč pa na Reggio Calabria in nekatera manjša središča pokrajine, kjer žrtve in škodo še ugotavljajo.
Obrambno topništvo v Reggio je sestrelilo 2 letala; tretje letalo so v bojih uničili nemški lovci nad južno obalo Sicilije.

Obupen položaj Čangkajškove Kitajske Japonska blokada onemogoča vsako redno oskrbo Čangkajškove vojske

Šanghaj, 27. jun. s. Nedavni sestanek v Washingtonu in britanska obljuba, da bo tudi Velika Britanija sodelovala z Zedinjenimi državami pri zadnjem napadu na Japonsko, čim bo mogoče, dajejo tukajšnjim novinarjem in političnim krogom priložnost za presojanje sedanje položaja na Daljnem vzhodu. Jasno je, kako pripominjajo, da so vedno večje težave čungkiške vlade v prizadevanju za nadaljevanje borbe zbudile v Zedinjenih državah in Angliji bojazni, ki ni neutemeljena, pred bližnjim kitajskim zlomom. Odkar so Zedinjene države stopile v vojno in je bila birmanska cesta zaprta, je odporna sila Kitajske stalno pojemala. Japonci strogo blokirajo Kitajsko, v katero prihajajo lahko samo angleška in ameriška letala, razen v kolikor je še odprta pot za pomoč iz Rusije. Notranji položaj na Kitajskem je strašen; lakota kaže svoje posledice tudi že v vojski in odnosi med osrednjimi organi v Čungkingu in pokrajnami so se zelo poslabšali. Navzočnost Čangkajškove žene v Ameriki in zunanega ministra Soonga v Angliji je nedvomno bistveno pripomogla k novemu zanimanju zaveznikov za kitajsko stvar. Tudi v Angliji, čeprav v manjši meri kakor v Ameriki, narašča zaskrbljenost zaradi energičnih japonskih prizadevanj po utrditvi zasedenega ozemlja. Navzlic tveganjem, ki jih zahteva razdelitev oboroženih sil, pa se zdi, da hočejo Angleži in Američani voditi vojno v Aziji z večjo energijo. Izgleda, angleško-ameriške akcije pa so za sedaj zelo omejeni. V Birmi bo sezona monsunov v kratkem onemogočila sieherni potkus za zapetno otvoritev birmanske ceste, ofenziva na Južnem Pacifiku od otoka do otoka bi bila zelo počasna, dočim ni nobene resne možnosti za učinkovito bom-

bardiranje japonskih industrijskih središč. Položaj Japonske je torej tak da ji dopušča neskončen odpor proti angleško-ameriški akciji.

Velik uspeh japonskega protiletalskega topništva

Tokio, 26. jun. s. Japonski glavni stan objavlja: Japonske protiletalske baterije so na področju Salomonskega otočja v času od 20. do 25. t. m. sestrelile 27 sovražnih letal.

Birmanški list o borbi za indijsko neodvisnost

Rangun, 27. jun. s. Vplivni birmanški list »Sune« piše o pokretu za indijsko neodvisnost in poudarja, da bodo indijske množice, ako bodo vztrajno in borbeno vodile civilno neposlušnost, zanesljivo dosegle svoj cilj popolno neodvisnost Indije. Ako pa naj indijski narod z uspehom vodi odpor sile, mora nujno spoštovati zunanjo pomoč, toda v tem pogledu bi moralo opogumljati Indijce že samo dejstvo, da je Japonska jasno označila svojo voljo, da ji nudi popolno podporo, čim bi jo zahtevali. Glede civilne neposlušnosti piše list, da indijski narod nadaljuje v tem pogledu bojkot britanskega blaga, protestne demonstracije in politične nemire, ter trdi, da ima ta kampanja velik pomen v političnem življenju države. Birmanci prav iskreno žele, da bi Indijci dosegli svojo neodvisnost, in list poziva indijske množice, naj podvoje svoje napore in si odločno prizadevajo, da dosežejo podporo Japonske, ki predstavlja zanje zadnjo priložnost, kakršne ne smejo zapraviti.

Odmev evropskega novinarskega kongresa Narodi Osi se nikoli ne bodo nehali boriti

Berlin, 26. jun. s. Listi se še zmerom na vidnih mestih bavijo z zaključnimi deli evropskega novinarskega kongresa na Dunaju, pri čemer podpirajo predvsem govore, ki so jih imeli včeraj nemški govorniki z naslovom »Štiri svobode Evrope« in sicer izločitev židovstva, kapitalizma, boljševizma in imperializma. Nemški dnevnik poudarja, v zvezi s pobudami tega kongresa neobhodno in neizogibno potrebo, da Evropa nadaljuje vojno do zmage, glede česar dajejo narodi v krajih, ki jih je zadela angloameriški letalski teror, najslajnejše primere vztrajnosti in pravega junštva. Ni mogoče zanikati, piše »Völkischer Beobachter«, da je nemški narod bolj zadržet od angleškega ali ameriškega glede

svojih dobrin in svojih težko pridobljenih premoženj in niti se ne more zamikavati, da so danes žal tisoč in tisoč nemških državljanov po mnogih predelih Nemčije ostali samo z onim, kar nosijo na sebi. Toda sovražnik se kruto moti, če misli, da je Nemčija zaradi tega že blizu razpada in da Nemci mislijo na to, da bi odrgli orožje in pristali, da so premagani. Temu nasproti Nemci nikoli ne bodo zahtevali, da bi prenehali boriti se proti tako barbarstvu sovražnika, vse dotle, dokler ne bo poražen. Primer omega prebivalstva, ki ga bijejo sovražni letalski napadi, zaključuje list, kaže še bolj, kako sovražnik gradi svoje nade na gubljenem pesku in zato bo njegovo prebujenje še mnogo hušje.

Ameriški rudarji se nočejo vrniti na delo Stavka povzroča velik zastoj v ameriški vojni proizvodnji

Stockholm, 25. jun. s. Proti ukazu svojega voditelja Lewisa, ki je stavko proglasil za končano, nadaljujejo rudarji severnoameriških premogovnikov svoj odkriti upor in se po večini nočejo vrniti na delo. Najmanj 50 odstotkov izmed njih ni hotelo prenehati s stavko. Gre za več sto tisoč mož, ki sedaj pridružujejo svoji borbi proti podjetjem in proti vladi tudi še svoje nasprotstvo proti lastnemu predsedniku Lewisu, o katerem trde, da se je dal kupiti od plutokratske framacionske lige in je tako obrnil hrbet 650.000 rudarjem v Srednji Pensilvaniji, koder se jih je le 20 odstotkov vrnilo na delo. Škoda v proizvodnji premoga in zaradi tega tudi v proizvodnji jekla je slej ko prej velika. Že sama stavka je doslej veljala ameriško vojno proizvodnjo izgubo najmanj 100.000 ton jekla in jeklarne poudarja, da bodo prisiljene zapreti svoja podjetja, če bi se to stanje nadaljevalo.

Rudarji še niso prišli na redno delo. V mnogih rudnikih zapadne Pensilvanije se večina delavcev še ni javila in sicer se jih izmed 200.000 delavcev ni še javilo 125.000, v zapadni Virginiji pa še 10.000 rudarjev ni prišlo na delo. Jeklarne »United States Steel Corporation«, ki je ena izmed največjih proizvajalk jekla, namerava še bolj omejiti proizvodnjo, ker je 14 njenih plačev popolnoma ugasnjenih zaradi pomanjkanja premoga. Na drugi strani pa so tudi delavci v jeklarnah zahtevali zvišanje svojih plač, da bi tako krili sedanje izgube.

Nebrzdan ameriški imperijalizem

Buenos Aires, 27. jun. s. Zedinjene države se predajajo najbolj nebrzdanemu imperijalizmu. List »New York Herald Tribune« poudarja, da je izolacionizem v Severni Ameriki mrtev. Stari izolacionisti so spremenili taktiko in se strinjajo z vsemi ostalimi Američani, da bo stric Sam, če mislita Velika Britanija in SSSR razdeliti svet po svoje, z dobro nabrušenim nožem odrezal zase lep kos.

Odredbeni list PNF:

Rim, 27. jun. s. Odredbeni list narodne fašistične Stranke poroča: Odposlanstvo narodne fašistične Stranke pri ustaški stranki je končalo svoje naloge. Fašist Luigi Fiocca, bivši podvodja imenovanega odposlanstva, je bil imenovan za predstavnika narodne fašistične Stranke pri Kraljevem poslanstvu v Zagrebu s posebno nalogo, da tvori vez z ustaško stranko. Fašist Carlo Balestra iz Mottolo, bivši vodja odposlanstva narodne fašistične Stranke pri ustaški stranki, pa je bil imenovan za generalnega inspektorja GILaa. Fašist Giorgio Savini je bil imenovan za generalnega inspektorja GILA. Za nadzornice GILA so bile imenovane Ambrosino Maria, Bragaglia Alfonsina, Cavalleri Lija, De Filippis Anna, L'Elmi Maria Luigia, Maggioletta Marcella, Patti Marianna, Caterina Pescarini, Rastelli Laura, Vincenzoni Alma.

Poročna posojila

Rim, 27. jun. s. Notranje ministrstvo poroča, da je bilo v mesecu marcu 1943-XXI podeljenih 2024 zakonskih posojil v skupni višini 3.028.700 lir. Odkar se ta posojila podeljujejo pa do 31. marca 1943 je bilo sprejetih skupno 242.472 prošenj za posojila v skupnem znesku 380.751.430 lir.

Koncert italijanske glasbe v Nankingu

Nanking, 27. jun. s. Koncert stare italijanske glasbe, ki so ga priredili italijanski umetniki in ga ponovili v mednarodnem klubu tega mesta, se je udeležili tudi predsednik nacionalne Kitajske Bangkokvej, ki ga je sprejel ob odhodu Kraljevi veleposlanik Italije Tallani. Vsi navzoči so umetnike nagradili s ploskanjem. Med poslušalci sta bila tudi zunanji in propagandni minister nacionalne Kitajske, japonski pooblaščenec in mnogi drugi predstavniki diplomatskih zastopstev v Nankingu poleg številnih osebnosti intelektualnega sveta prestolnice.

Ameriška hvaležnost

Buenos Aires, 27. junija. s. List »El Pueblo« objavlja članek, v katerem prikazuje nasprotje med uslugami, ki jih je Italija napravila Severni Ameriki, in zahvalo, ki jo za te usluge nudijo Američani v obliki čimdalje hujših letalskih bombardiranj.

Novi diplomatski zastopniki Španije

Madrid, 27. jun. s. Objavljen je ukaz o imenovanju tehle izrednih odposlancev in pooblaščenih ministrov: Teodomira Ugul-lara Sale za Urugvaj, Josee Rojana Merona, ki je sedaj v Rumuniji, za novega ministra v Turčiji; na njegovo mesto v Rumuniji je imenovan Manuel Gomez Barzanallana, doslej generalni konzul v Londonu; v Venezueli Miguel Espelino Todorro in v Paragvaju Luis Olivares Ruguera.

Smrtna nesreča generalnega komisarja za Nizozemsko

Berlin, 27. junija. s. Med svojim službenim potovanjem v Francijo je postal žrtev smrtnega incidenta komisar narodno-socialistične stranke na Nizozemskem in generalni komisar za zasedeno nizozemsko ozemlje Fritz Schmit. Hitler je odredil pogreb pokojnika na stroške stranke.

Zagrebski župan v Budimpešti

Budimpešta, 27. junija. s. V Budimpešto je prispel zagrebski župan Werner, ki bo ostal nekaj dni v madžarski prestolnici kot gost budimpeštanskega župana.

Samoskrba Evrope

Buenos Aires, 27. jun. s. Državni oddelek za poljedelstvo v Zedinjenih državah je objavil razpravo o stopnji avtarkije v prehrani, ki so jo dosegle posamezne države Evrope v letih 1936 do 1938. Iz te primerjave je razvidno, da so posamezne države dosegle na tem področju: Italija 94 odstotkov, Nemčija 83 odst., Švedska 91 odst., Francija 85 odst., Nizozemska 67 odst., Švica 52 odst., Belgija 52 odst. in Norveška 43 odstot. Samo Danska je prekoračila meje svojih potreb s proizvodnjo 103%.

Zmanjšanje uvoza mleka iz Amerike v Anglijo

Lizbona, 27. jun. s. Z današnjim dnem je bil obrok mleka v Angliji znižan za četrtino. Oblasti utemeljujejo to znižanje s sezonskim zmanjšanjem proizvodnje, toda dejstvo je, da zaradi pomanjkanja prevoznih ladij ne uvažajo več kondenzirano mleko iz Zedinjenih držav in Kanade.

Nov rastlinski plin

Madrid, 27. junija. s. Po dolgih letih proučevanja je vojaški kaplan Lorenzo Marin iz Malage izumil nov rastlinski plin, ki je kemično popolnoma čist in se da spraviti v posode, kjer lahko nadomesti bencin. Posode s tem plinom se lahko uporabljajo tudi pri avtomobilih. Poskusi so dokazali, da razvija ta plin 7500 kalorij kakor bencin. Razen tega je mogoče uporabljati ta plin tudi za razsvetljavo in gonilno silo.

Kriza avstralskega parlamentarizma

Lorenzo Marquez, 25. junija. s. Iz Canberra poročajo, da je ministrski predsednik Curtin glede na slabe izkušnje s parlamentom, ki je resno ogrožal trdnost njegove vlade, izjavil: »Jasno je, da parlament ne posluje in da se je treba zateči k večji avtoriteti naroda.« Curtin je hotel s tem namigniti, da bi se ne obotavljal, čeprav je demokrat, razpustiti demokratični parlament, samo da mu ne bi delal nadaljnih sitnosti v političnem in vojaškem vodstvu države.

Odbiti sovjetski napadi pri Demidovu in Velikih Lukah

Neprestani letalski napadi na sovjetske železnice

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:
Krajevni sovražniški napadi na področju vzhodno od Demidova in pri Velikih Lukah so bili zavrnjeni. V ostalih odsekih vzhodne fronte je dan v splošnem potekel mirno.
Dnevni in nočni napadi letalstva so bili

usmerjeni na železniške cilje v zaledju sovražnika.

V popoldanskih urah 27. junija je oddelek 60 angleških bojnih in lovskih letal na morju pred Sheveningom napadel nemški konvoj. Sovražniški oddelek je bil razkropljen, sestreljenih pa je bilo 9 letal. Konvoj je z neznatnimi poškodbami prispel v svojo namembno luko.

Hud ameriški poraz v zraku

Berlin, 26. jun. Kakor poročajo iz tukajšnjih vojaških krogov, se je osni protiletalski obrambi posrečilo samo včeraj zbiti nad zapadno Nemčijo in nad Sredozemljem 74 ameriških večmotornih bombnikov. Nemška obramba je zabeležila na letalski fronti zadnjih 24 ur nove uspehe posebne važnosti. V Berlinu naglašajo, da se je polet ameriških bombnikov proti severni Nemčiji popolnoma ponesrečil in da nobeno ameriško letalo ni doseglo svojega cilja, ki je bil po vsem videzu Bremen.

V bliskovitih napadih nemških lovcev so bili napadalci prisiljeni vrniti se ter odvreči svoj tovor na slepo. Prvič v tej vojni se je pokazalo naravnost senzacijsno dejstvo, pravijo v Berlinu, da je bil letalski napad odbit v pravem smislu besede. Vse kaže, da je bil sovražnik silno presenečen zaradi tega neuspeha. Bajeslovna številka nemških lovcev, ki jih ameriški letalci navajajo kot uničene med tem poletom, je seveda le gorostasna zmišljotina, s katero hočejo zakriti svoj poraz. Resnica je namreč ta, da Nemci niso izgubili niti enega letala, Američani pa 25 bombnikov. Bilo bi preuranjeno izvajati prenaprege zaključke in zatrjevati, da se nevarnost dnevnih naletov posledje lahko smatra kot odstranjena. Verjetno je, da si bo sovražnik izmislil nove metode in drugo taktiko, v vsakem primeru pa je izven dvoma, da so minili časi, ko so ameriški letalci lahko izvrševali dnevne polete z neznatnimi žrtvami. Nemška obramba je sedaj tako močna, da jim bo to lahko vedno preprečila.

Lep uspeh je obramba dosegla tudi prošle noč, ko so nad Porurjem nemški nočni lovci uničili 30 bombnikov. Ta dogodek dokazuje, da imajo nemški lovci odlično tehnično pripravo, ki zbija najboljše nade Videli bomo, je dejal nemški vojni strokovnjak, koliko časa si bodo Britanci in Američani lahko še privoščili tako znatne izgube.

Vse nemško časopisje se še vedno obširno bavi z ustrahovalnimi sovražnikovinami poletj. V zvezi s tem zatrjujejo, da bombardiranje Porurja nikakor ni naperjeno proti vojni industriji. Ni res, da so bile zadete samo stanovanjske hiše, ki stoje v bližini tovarn, marveč so bile nasprotno zadete le take tovarne, ki stoje v središču stanovaljskih skupin. To je tedaj ravno pravo nasprotje tega, kar dela nemško letalstvo, kadar napade britanska mesta. Opaža se tudi, da je sovražnik zadnje čase pojačal uporabo fosforja, ki se ga Nemčija ni nikoli posluževala. Vse to je povečalo sovražstvo med ljudstvom, ki bo prazdovalo do strahotne nepomirljivosti nemških povračilnih akcij. Tako pravijo berlinski komentatorji.

»Lokalanzeiger« piše, da se Anglosasi v velikem obsegu poslužujejo sistema, ki so ga svoj čas Angleži z uspehom uporabljali proti Burom. Ne upajo se napasti celine, ker vedo, da so povsod zbrane in pripravljene nemške sile, da jim prizadenejo kak novi Dunckerke. Zato obračajo svoje orožje proti ženskam in otrokom. Angleži so takrat v taboriščih zaprli družine burških vojakov, da bi slednje prisilili k predaji. Danes Anglosasi ponavljajo ta poskus nadejajoč se, da bo trpljenje družin prisililo bojevnike k opustitvi borbe. Te nade pa so prazne, pravi list. Res je, da sovražnik lahko do gotove mere ojači svoje ustrahovalne napade, toda Nemci niso brez obrambe, kakor so bili Buri.

Ne moremo se dotikati obrambe, pravi list, toda nedvomno bo učinkovitejšje ono orožje, ki se ga doslej še nismo posluževali. To je orožje represalije. L. 1940 je Hitler čakal cele mesece, preden je izpolnil svoje ponovne opomine. Tudi takrat je bilo mnogo nepotrepljivosti v Nemčiji, toda naposled pa se je videlo, da je bilo pričakovanje izpolnjeno nad vsako mero. Nemško letalstvo je silovito udarilo po britanskih mestih. Isto se bo zgodilo tudi to pot v veliko večjem obsegu. Ako nemške vojaške oblasti oklevajo, imajo za to gotovo dovolj razloga. Udarec, ki se bo nekega dne zrušil na sovražnika, bo akcija brez primera. Mnogi znaki kažejo, da zbujajo navidezna nedelavnost nemškega letalstva pri Angležih mnogo strahu. Britanci so tako rekoč v položaju žolčnica, ki pričakuje izvršitve smrtnih obsodbe in zato se njegova groza pred smrtjo le še podaljšuje.

Angleži bi radi verjeli, kar jim pripoveduje njihova propaganda; da je danes Nemčija preslaba, da bi vračala udarce, vendar vse kaže, da ta vera pri Angležih ni preveč trdna. »Lokalanzeiger« pravi: »Dobro namreč vedo, da dela vsa evropska celina z zariznostjo v proizvodnji orožja, že najmanjši del tega zadostuje za izvršitev represalije. Dva meseca že pripravljajo in izpopolnjujejo nemški tehnični nove iznajdbe. Orožarne so polne orožja in eksplozivov, ki bodo nekega dne uporabljeni.«

Ta dan, pravi berlinski list, je že določen, toda nočemo napraviti Angležem usluge, da bi ga objavili. Naj čakajo in trpe muke pričakovanja. Dobro vedo, da bo ta dan neizbežno napočil. (Il Piccolo.)

Ameriška podmornica se je potopila pri vežbah

Buenos Aires, 26. jun. s. Ameriško mornariško ministrstvo objavlja izgubo podmornice »R-12«, ki se je potopila med vež-

Razkroj v sovjetskem gospodarstvu

Stockholm, 26. junija. s. Boljševiški list »Trud« piše, da mnogi delavci navzlic vojni še vedno kažejo nedisciplino in včasih celo površnost pri delu, ki se mu skušajo izogniti z vsemi sredstvi. V zadnjem času so se pripetili pogosti primeri, da se delavci in uradniki niso prijavili na delo, češ da morajo obdelovati vojne vrtove. Svet sindikatov SSSR, pripominja list, je objavil odredbo, v kateri pravi, da se delo v vojnih vrtovih sme opravljati samo v prostem času. Obdelovanje osebnih in kolektivnih vojnih vrto, pripominja list, je sicer zelo koristno, toda jasno je, da ne sme biti na škodo vojne proizvodnje. Tudi delo za zbiranje šote ne napreduje v smislu smernic in »Pravda« piše, da so preteklo zimo skoro vsa mesta ostala brez goriva zaradi zapoznelega in pomanjkljivega zbiranja tega kuriva.

Nova žrtev GPU

Berlin, 27. jun. s. Iz pregleda listin, ki so jih našli v Smolensku, izhaja, da je med žrtvami GPU tudi neki turški državljani, ki je služil v poljski vojski kot poročnik, namreč Hamid Mahed Korknas, ki je bil zajet na vzhodnem Poljskem ob enem z številnimi drugimi poljskimi oficirji in odveden v taborišče pri Kozielecku, kjer so ga drugi ujetniki prosili, naj bi sestavil koncentracijski list pod naslovom »Orbis«. Čeprav je ostala publikacija tega lista strogo tajna, je zaplemba kopije lista imela za posledico aretacijo Korknasa, ki je bil pozvan pred ljudskega komisarja v Moskvo. Sovjetski kapitan Kuprij je tedaj izjavil, da je bil Korknas »protisovjetski element« in da bi zato ne bilo več primerno, da se še nadalje vzdržuje.

Prvi Rooseveltov poraz v kongresu

Stockholm, 26. jun. s. Rudarska stavka v Ameriki v zadnjih 24 urah ni niti najmanj poenjala, pač pa so se stavkoječim pridružile nove množice delavk, pri vsem tem pa se polovica stavkoječih sploh upira ponovno iti na delo. Ker je sedanjí čas zelo kritičen, ni bilo mogoče drugače kakor spraviti ta problem pred reprezentančno zbornico in senat, ki sta z veliko večino odobrila novi zakon, po katerem je vsako stavko smatrati za protizakonito dejanje. Skoraj istočasno, ko so glasovali o tem zakonu, pa je prišlo obema zbornicama v roke pismo Roosevelta, ki je vložil svoj veto proti temu zakonu. Predsednik je v tem pismu izjavil, da je pripravljen spremeniti zakon glede vpoklica k orožju na ta način, da bi zvišal skrajno mejo obveznikov od 45. na 65. leto in tako dosegel, da bi bila velika večina stavkoječih in neposlušnih mobilizirana in tako ne bi mogla več izvajati protidržavnih dejanj. Eden senatorjev je takoj zavzel odklonilno stališče glede te Rooseveltove pobude. Češ da gre za eno izmed znanih demagoških gest predsednika, ki bi hotel na eni strani braniti delavce, na drugi strani pa doseči izboljšanje situacije. Predsednikov veto proti omenjenemu zakonu je bil nato zavrnjen z 244 glasovi, med njimi 114 demokratskimi in 130 republikanskimi. To je prvič, da je Roosevelt, odkar je prišel na oblast, doživel tak hudo poraz na področju delavske zakonodaje.

Pogrešan ameriški letalski general

Lizbona, 25. jun. s. V Londonu objavlja uradno, da se brigadni general Nathan Bedford Forrest, poveljni 8. skupine severnoameriškega letalstva, ni vrnil iz letalske bitke, ki je bila 13. t. m. v zraku nad Kielom.

Rekviriranje avtomobilov v Siriji

Ankara, 25. jun. s. Po vesteh iz Bejruta so začele vojaške oblasti tudi v Siriji kakor že v Iraku in Iranu naglo rekvirirati zasebne avtomobile. Razen tega so ustavili nadaljnje razpečevanje bencina za zasebno uporabo.

Japonski letalski napad na Rusel

Lizbona, 27. jun. s. Posebno poročilo mornariškega ministrstva Zedinjenih držav obvešča, da je oddelek japonskih letal včeraj napadel ameriške postojanke na otoku Rusel, kjer je bila povzročena škoda na napravah.

Pristojnost za sojenje kaznivih dejanj po naredbah Visokega komisarja v Ljubljani

Duce, Prvi maršal cesarstva, Poveljnik vojnih sil na vseh bojiščih, je na podlagi čl. 17. in 20. vojnega vojaškega kazenskega zakonika izdal 12. junija 1943/XXI. razglas, ki je bil objavljen v »Službenem listu« 26. t. m. in določa naslednje:

Razglas z dne 19. novembra 1942/XXI o pristojnosti za sojenje kaznivih dejanj po naredbah Visokega komisarja v Ljubljani se razveljavlja.

V pristojnost Vojaških vojnih sodišč spada sojenje kaznivih dejanj po naslednjih naredbah Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino:

- 1) naredba s predpisi glede radijskih sprejemnih in oddajnih aparatov z dne 5. julija 1941/XXI. št. 64;
- 2) naredba z določbami za prihajanje v mesto Ljubljano in za odhajanje iz mesta z dne 9. marca 1942/XXI. št. 41. vendar le glede kaznivih dejanj iz drugega odstavka čl. 5;
- 3) naredba o uvedbi obveznosti civilne službe z dne 5. junija 1942/XXI. št. 106;
- 4) naredba o neveljavnosti kakorkoli preneženih novcev in bankovcev in o obveznosti njih oddaje z dne 19. junija 1942/XXI. št. 119;
- 5) naredba o omejitvi avtomobilskega prometa z dne 20. junija 1942/XXI. št. 120;
- 6) naredba s predpisi o rekviziciji nepremičnin v uporabo za vojaške namene z dne 8. junija 1942/XXI. št. 140;
- 7) naredba s kazenskimi določbami za neustrežanje oblastnim nalogam z dne 16. junija 1942/XXI. št. 146;
- 8) naredba o obvezni oddaji smuči z dne 19. junija 1942/XXI. št. 151;
- 9) naredba s predpisi o rabi zvonov z dne 11. avgusta 1942/XXI. št. 158;
- 10) naredba s predpisi o posedovanju, hranjenju in prevažanju soli in tobaka z dne 24. septembra 1942/XXI. št. 181;

11) naredba o zaplenbi imovine upornikov in ustanovitvi zavođa za upravljanje in likvidacijo te imovine z dne 6. novembra 1942/XXI. št. 201;

12) naredba o povečanju kazni za zločinstva, izvršena izkoriščajoč okolnosti, povzročene po vojnem stanju z dne 4. decembra 1942/XXI. št. 226 vendar le za kaznivih dejanj pod črko a) čl. 1;

13) naredba s predpisi za nadzorovanje gibanja in bivanja tujcev v Ljubljanski pokrajini z dne 11. decembra 1942/XXI. št. 228 vendar le za kazniva dejanja po čl. 20. in 21;

14) naredba s predpisi za rabo in nošenje fotografskih aparatov z dne 9. decembra 1943/XXI. št. 229;

15) naredba o spremembi predpisov glede poslušanja radija z dne 7. februarja 1943/XXI. št. 15.

V postopkih, spadajočih v pristojnost Vojnih sodišč na ozemlju Ljubljanske pokrajine, se premičnine, zaplenjene ob ugotavljanju kaznivih dejanj zoper ureditev potrošnje, če so lastnina obdolženca ali je njih zaplenba dopustna in če nimajo pomena za kazenski postopek ter to Visoki komisar zahteva, lahko celoma ali deloma vrnejo potrošnji in se sme določiti njih izročitev ustanovam, določenim po Visokem komisarju. Dobljena vsota se takoj odvede v neobrestovani poštni sodni polož. Vrnitev potrošnje se lahko odredi tudi, če je bila odredjena zaplenba.

Vsote, dobljene od sodne prodaje ali od vrnitve potrošnji stvari, zaplenjenih s pravno močeno sodbo Vojaškega sodišča, v postopkih, ki so mu dodeljeni s tem razglasom, se stekajo v blaginje Visokega komisariata.

Ta razglas se objavi z uvrstitvijo v uradni list »Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia« in se poleg tega uvrsti tudi v Službeni list za Ljubljansko pokrajino.

SPOŠTOVANIM NAROČNIKOM IN ČITATELJEM!

Zaradi današnjega praznika bo izšla prihodnja številka »Jutra« jutri, v sredo proti večeru.

„Prima linea“

Izšla je 34. številka glasila zveze borbenih fašistov za Ljubljansko pokrajino. Uvodnik se bavi z vprašanjem odgovornosti plutokratske demokracije, ki je izzvala sedanjost. Naslednji članek se spominja obletnice premirja s Francijo. Sledi poročilo o prevzemu poslov novega Visokega komisarja in Zveznega tajnika Eksc. Lombasse. Daljša razprava je posvečena razpustu Kominternе. Ostale strani so odmerjene kulturnim in organizacijskim vprašanjem, vsebujejo pa tudi precej čtiva za vojake. List je kakor vedno opremljen z zanimivimi slikami.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 29. junija, ob 18.30: Skupno življenje. Red Torek.

Sreda, 30. junija, ob 18.30: Stari in mladi. Red Sreda.

Četrtek, 1. julija, ob 18.30: Skupno življenje. Red A.

C. G. Viola: »Skupno življenje«. Igra v treh dejanjih. Sodobna igra o zakonskem problemu trikotnika. Osebe: advokat Masari-J. Kovič, Magda, njegova žena-Sarčeva, Guido Fiore-Nakrst, gospa Ferrante, Magda mati-Nablocka-Putjatova, Antonio, sluga-Kosič. Režiser: prof. O. Sest.

Zadnja dramska premiera bo A. Strindberga »Nevesta s krono«. Delo je grajeno s pomočjo pravilnih simbolov in razkriva odnos človeškega dejanja in nehanja do metafizičnih sil in njegovo povezanost z njimi. Glavne vloge bodo igrali: Sarčeva, Danilova, Jan, Rakarjeva, Debevec, Marija Vera, M. Skrbinek in Cesar.

OPERA

Torek, 29. junija, ob 18: Traviata. Izven. Znižane cene od 24 lir navzdol.

Sreda, 30. junija: Zaprti. Četrtek, 1. julija, ob 18: Tha voda. Opera. Red Četrtek.

G. Verdi: »Traviata«. Opera v štirih slikah. Osebe: Violetta-Vidaljeva, Flora-Policeva, Anina-Ramšakova, Alfred-Cuden, Germont-Janko, Gaston-B. Sancin, Doup-hol-Anžlovar, Obigny-Dolnicher, dr. Grenvil-Lupša. Solo pleše Japjeva. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Prihodnja operna premiera bo D'Albertovo delo »Mrtve oči«, ki ga pripravila Samo Hubad kot svoj operni dirigentski debut. Besedilo, ki ga je napisal pred kratkim umrli znan romanopisec H. H. Ewers skupaj s H. Henryjem, je prevedel N. Stritof. Opera bo režiral C. Debevec, glavni partiji sta zasedeni s Heybalovo in Primožičem.

Smrt bolgarskega terorista

Sofija, 25. junija. S. Bolgarska policija je večer izsledila enega izmed največjih krivcev novejših atentatov v Sofiji. Gre za terorista Seviya Bičeva Georgijeva, ki je bil večer ustreljen v Sofiji, ko je poskušal uteči. Na poziv, naj se preda, je Georgijev skušal streljati na policijo, toda zadela ga je krogla. Georgijev je bil komunist, ki je odgovoren za življenje mnogih bolgarskih državljani. Že dolgo so ga iskali kot navadnega komunističnega emisarja. Udeležil se je bil med drugim državljanske vojne v Španiji pod izmišljenim imenom Mihael Strogov.

Na klopi preizkušnje

Ugledni italijanski publicist Mario Appelius je objavil te dni v glavnem glasilu fašistične stranke »Il Popolo d'Italia« članek tele vsebine:

»Te dni objavljajo in razširjajo po radiu v sovražnih državah najbolj fantastične in nesmiselne vesti o položaju v Italiji in razpoloženju italijanskega naroda. Deset milijonov Italijanov in sinov Italijanov, ki žive v inozemstvu in ki imajo v Italiji svoje alje celo najožje sordnike, je tako podvrženih te dni hudi živčni vojni. Smilijo se nam. Sovražna propaganda prikazuje Italijo v barvah, ki so nasproti stvarnosti prav takšne, kakor je tema noči nasproti svetlobi dneva.

Nasproti propagandnemu potvarjanju tolikšnega obsega se nam prostovoljno vsiljuje naslednje vprašanje: Koga hočemo prevariti? Francoze? Arabce, Moskvo? Turčijo? Britanske narode? Indijo? Nesrečne severnoameriške množice? Ali morda južnoameriške? Italijane v Ameriki? Anglosaske napadalne čete, ki so določene za kak tvegajoč prekus, kakršnega menijo, da morajo napraviti?

Izključiti namreč moramo, da bi hotela sovražna propaganda preslepiti narode Ost ali trojnega pakta, ki prav dobro poznajo dejanski položaj v Italiji po neposrednih obveščevalnih organih, ki so na italijanskem ozemlju. Po pameti moramo izključiti tudi Švico, Španijo, Portugalsko in švedsko, te nevtralne države, ki imajo v Italiji svoje nevarne, ki sami lahko osmislijo svoje izmišljotine angleško-ameriške propagande.

Se bolj nesmiselna je domneva, da bi London in Washington s temi svojimi publicisti hoteli vplivati na italijanski narod, ki ima pred očmi resnično sliko Italije, namreč lastnega doma. Kaj tedaj? Ako bi hoteli dati Italijanom samo primer beda, točič, ki se objavljajo v inozemstvu o naši državi, bi lahko navedli samo to, da je alžirski radio, medtem ko je prestolonaslednik Umberto obiskal v Kalabriji žrtve severnoameriške letalskega lopovstva, istega prestolonaslednika pričakoval v Alžirju, kjer da naj bi ... vodil pogajanja o pogojih italijanske kapitulacije. Neverjetno, toda resnično! Zato ponovno vprašujemo: Koga žele s tem prevariti? Kakšni zapleteni razlogi notranjega, medzavestnega ali mednarodnega značaja zavajajo angleške in ameriške voditelje, da razvijajo to ogromno propagandno kampanjo proti Italiji na temelju senzacionalnih laži, izrazitih potvarjanj in obrekovanj, ki so nuj-

Gospodarstvo

Novo cene za vino

Pred dobrim tednom smo objavili naredbi Visokega komisarja o razvrstitvi in dohoditvi cen, ki je stopila v veljavo 16. t. m. Kakor je obvestil Visoki komisariat sindikat gostinskih podjetij pri Združenju trgovcev so bile s tem dnem razveljavljene vse prejšnje cene za vino, in sicer tudi one, ki so bile posameznim trgovcem in gostilničarjem odobrene s posebno odločbo Visokega komisariata. Od gornjega datuma naprej se morajo vsa vina prodajati izključno po cenah navedenih v novi naredbi.

Vina, ki v naredbi oz. razpredelnici A. in B. naredbi niso taksovno našeta, se smatrajo kot navadna vina. Prav tako se vina boljše vrste, za katere je v naredbi omejitve, da se smejo točiti le v steklenicah, točijo odprta le iz opletank po posebej določenih cenah.

Stara vina (t. j. več kot tri leta stara vina) se po novi naredbi smejo dati v potrošnjo izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalci. Na steklenici mora biti razločno naveden letnik proizvodnje. Vina, ki so se doslej prodajala kot: stara vina (Chianti 1938), se odsej prodajajo po cenah, določenih za II. in III. vrsto, toda le, če ustrežajo vrstam in kakovostim, navedenim v razpredelnici A. oz. B. Če tem pogojem ne ustrezajo, se prolajajo kot navadna vina.

Izrečno je opozoriti gostinske podjetnike, da pri razdelitvi vina po alkoholnih stopnjah upoštevajo le ono stvarno stopnjo, ki jo vino ima, ker bodo organi za kontrolo cen, v vsakem dvomljivem primeru, upravičeni odvzeti vzorec vina, ki ga bo preiskal poseben, za preizkušnjo določen oddelek. Če se izkaže, da vsebuje vino manj alkohola kakor ga je prodajalec navedel in kakor je za določeno vrsto in ceno minimalno predpisano, bo prodajalec kaznovan, ker je prodal vino po višjih cenah.

Pri nakupu vina je trgovec dolžan kupcu vpisati na fakturo vse podatke, ki so po citirani naredbi potrebni za razvrstitev vina, t. j. vrsto, letnik, alkoholno stopnjo, naziv itd. Samo s temi na fakturi vpisanimi podatki se bosta mogla dokazati kakovost in vrsta vina.

Gostinski podjetniki morajo na posodi, iz katere se v obratu točijo odprta vina, naznačiti vrsto in naziv vina in alkoholno stopnjo. Pri vstekljenih vinih morajo biti vsi ti podatki razvidni na izvorni etiketi.

Cenike po novi naredbi dobe gostilničarji od podjetnika 28. t. m. naprej v pisarni Združenja trgovcev-Sindikata gostinskih podjetnikov.

Gospodarske vesti

— Napredujoča elektrifikacija italijanskega železnice. V Italiji so pričeli z deli za elektrifikacijo železnice leta 1905. Toda šele v fašistični dobi so se pričela dela za elektrifikacijo železnice v velikem obsegu, zlasti v letih po izbruhu svetovne gospodarske krize. Po podatkih, ki so bili objavljeni v zvezi s proračunom, je sedaj v Italiji elektrificiranih že 5415 km prog državnih železnice. K temu je še pristeti 1838 km elektrificiranih železnice, ki pripadajo zasebnim družbam.

— Iz trgovskega registra. Pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani je bil izvršen izbris zaznambe o odločitvi plačil za šest let. — Pri Zlatužni tiskarni, družbi z o. z. v Ljubljani je bil zaradi odstopa izbrisani poslovodja Karol Ček, vpisan pa novi poslovodja Joža Košček, generalni tajnik Ljudske tiskarne in knjigarne v Ljubljani. — Zaradi končane likvidacije je bila izbrisana Ljubljanska gradbena družba z o. z. v Ljubljani.

— Odškodnina za elektrarno v Fali. Kakor je znano, je šef za civilno upravo na Spodnjem Stajerskem ustanovil leta 1941. podjetje »Oskrba z energijo, Spodnja Stajerska«, v katero je vključil rudnike Trboveljske premoške družbe in državne rudnike na Spodnjem Stajerskem ter falko, velenjsko in trboveljsko elektrarno. V zadnjem času so bila pogajanja med Švicarsko elektrarno in prometno družbo v Baslu, ki je lastnica delnic družbe Fala d. d., in sicer zaradi odškodnine za prevzeto falko elektrarno, kakor tudi za odkup udeležbe iste švicarske družbe pri Stajerski elektrarniški družbi v Gradcu. Kakor poročajo iz Curiha je bil že sklenjen občni zbor delničarjev baselske družbe, da bi odobril pogodbe glede plačila odškodnine za falko elektrarno in za odkup udeležbe pri Stajerski elektrarniški d. d. v Gradcu. Ker pa so se zaključna pogajanja zavlekla, je bil občni zbor preložen.

— Nemške državne železnice v lanskem letu. Nemške državne železnice so izdale letno poročilo za preteklo leto, ki se nanaša na poslovanje železnice v Nemčiji sami brez železnice v Protektoratu, Poljski generalni guberniji in v zasedenih področjih in tudi ne obsega premoženjskih vrednot prevzetih železnice v Alzaciji in Loreni ter na Spodnjem Stajerskem in Gorenjskem. (Glede poslednjih so vnešene v zaključne račune le številke o dohodkih in izdatkih.) Prometno-politično sega delokrog nemških državnih železnice seveda v vse zasedene dežele in danes dirigirajo nemške državne železnice dejansko dolžino obsežnega dela Evrope s skupno dolžino prog 152.000 km. Nemške državne železnice so imele v sami Nemčiji lani 9.8 milijarde mark dohodkov (9.0); od tega odpade na potniški promet 4.0 milijarde (3.2), na blagovni promet pa 5.2 milijarde (5.3). Razmerje med potniškim in blagovnim prometom se je spremenilo v smeri s predvno dobo v korist potniškega prometa, na katerega je pred vojno odpadla le ena tretjina vseh dohodkov nemških državnih železnice. Tudi skupni izdatki so narasli na 9.4 milijarde mark (8.7), kar je v zvezi s povečanimi materialnimi

vrline discipline, vztrajnosti, reda, trdnosti in hladnokrvnosti, ki so potrebne, da se zmagaja.

Na klopi preizkušnje dokazuje italijanska rasa vrline, ki spravlja jo v zmerno vzdržnka, stili, ki drži anglosaske pretirano, dostojanstveno in umsko strnjeno, ki ponižuje Francoze, veliko plemenitost, ki nezadržno ali neštete narode, da vidijo v mirnem obrazu moderne Italije vzvišeni obraz starega Rima.

in personalnimi izdatki. V službi nemških državnih železnice je sedaj 1.4 milijona oseb. Čisti obratni izdatki so lani narasli na 4.7 milijarde mark (4.4), izdatki za vzdrževanje in za obnovo pa na 4.6 milijarde mark (4.2), pri čemer zaradi štednje z ljudmi in materialom zneski za vzdrževanje in obnovo niso bili v celoti izdani in so bili deloma le računsko upoštevani. Zato izkazuje bilanca tudi povečano likvidnost. Vrednost železniških naprav se je lani povečala za 1.1 na 42 milijard, vrednost zalog na 563 milijonov (509), razpoložljiva likvidna sredstva pa so narasla na 2.6 milijarde mark (1.7). V zvezi s prevzemom nekaterih železnice se je družbena glavnica povečala za 0.6 na 20.8 milijarde mark. Izravnalni sklad se je dvignil od 660 na 700 milijonov mark. Čisti presežek obratnega poslovanja je znašal skupaj z izrednimi dohodki 518 milijonov mark (432); od tega je prešla državna blagajna 376 milijonov, 177 milijonov je bilo izdanih za obresti, 40 milijonov za izravnalni fond, 44 milijonov pa je bilo preneseno na novi račun.

— Ustanovitev madžarskega semenogojkega podjetja v Ukrajini. Kakor poročajo iz Budimpešte je bila tam ustanovljena družba za semenogojstvo Dunav-Dnjeper, ki je sprejela od nemških oblastev koncesijo za ustanovitev velikega semenogojkega podjetja na nekem bivšem boljševiškem državnem posestvu v Ukrajini. Glavni udeleženec pri tem podjetju je Andrej Meeser, dolgoletni predsednik Madžarsko-nemške trgovske zbornice v Budimpešti, ki je znan kot gojitelj selekcioniranega semena za koruzo. Listi poudarjajo, da je Meeser prvi Nemec, ki je prejel koncesijo za ustanovitev podjetja v Ukrajini.

— Gospodarske vesti iz Srbije. V Srbiji bodo v kratkem ustanovili tvornico za proizvodnjo glicerina in sicer s sodelovanjem srbske poslovne centralne za sladkor, melaso, pivo, spirit in kvas. — Izredni občni zbor Jadranske-podunavske banke v Beogradu je sklenil povišanje delniške glavnice od 24 na 40 milijonov din. V bodoče bo delniška glavnica razdeljena v 27 milijonov din osnovne glavnice in 13 milijonov dinarjev prireditne glavnice.

— Domača proizvodnja plugov v Srbiji in na Hrvaškem. Nedavno smo poročali, da so v Srbiji pričeli doma izdelovati plugove in da je tvornica Vistad že do konca lanskega leta izdelala 600 plugov, letos pa je proizvodnjo še znatno razširila, tako da je bilo v prvih petih mesecih t. l. izdelanih 15.000 plugov. Z domačo proizvodnjo plugov pa so pričeli tudi na Hrvaškem. Minister za kmečko gospodarstvo dr. Balen je te dni izjavil, da bodo v kratkem izdelali na Hrvaškem 10.000 plugov, 1000 bran, 5000 sejnalnih strojev in 1.3 milijona komadov raznega orodja za kmete. V teku enega meseca bo izdelanih prvih 1000 novih plugov.

— Pred slabo žitno letino v Zedinjenih državah. Po najnovejših cenitvah bo znašal letošnji pridelek ozimne pšenice v Zedinjenih državah 13.66 milijona ton, medtem ko se je v aprilu glasila cenitev na 14.02 milijona ton, lani pa je znašal pridelek 19.44 milijona ton. Tudi cenitev letošnje letine jare pšenice je nižja, in bo znašal pridelek 6.23 milijona ton nasproti 7.57 milijona ton v lanskem letu. Tako bo celotni pridelek pšenice za letošnje 6.8 milijona ton manjši, kar je posledica neugodnega vremena, trajnega deževja in drugih okoliščin.

— Nagli razvoj ribištva v dunavski delti. V zadnjih letih se je v izrednem obsegu razvilo ribištvo v vodah dunavske delte ob Črnem morju, kar je pripisati uspehi organizaciji odkupa in odpreme nalovljenih rib. Medtem ko so leta 1940. nalovili v dunavski delti samo 2 milijona kilogramov rib, je količina nalovljenih rib naslednje leto narasla na 4 milijone kilogramov, lani pa celo na 8 milijonov kilogramov. Za prevoz rib so na razpolago posebni majhni dunavski parniki, katerih število se bo še pomnožilo. Računajo tudi z nadaljnjim povečanjem lova, ko bodo urejene potrebne hladilne naprave v Bukarešti.

— Nemški stroji za turške tvornice tobaka. Zaradi racionalizacije obratovanja v turških cigaretnih tvornicah je direktor turških monopolov oddal nemškim tvrdkam veliko naročilo za dobavo strojev za izdelovanje cigaret, ki so namenjeni predvsem za cigaretno tvornico v Djubali. Naročilo se nanaša na 11 takih strojev, ki bodo izdelani v seriji. — Turki parlament je sklenil da se poviša prometni davek na izvozno blago od 12.5 na 15% vrednosti.

— Uporaba gonilnih jermen in mirujočih tvornic v Nemčiji. Nemški pooblaščenec za gospodarstvo z usnjen je v aprilu t. l. odredil da se morajo v vseh industrijskih obratih, ki mirujejo, prijaviti gonilna jermena, da bodo na razpolago za tvornice, ki obratujejo. Sedaj so bile določene še odkupne cene za ta gonilna jermena in je bil odkup razširjen tudi na gonilna jermena iz gumija in tkanin.

Skrb Italije za črno goro

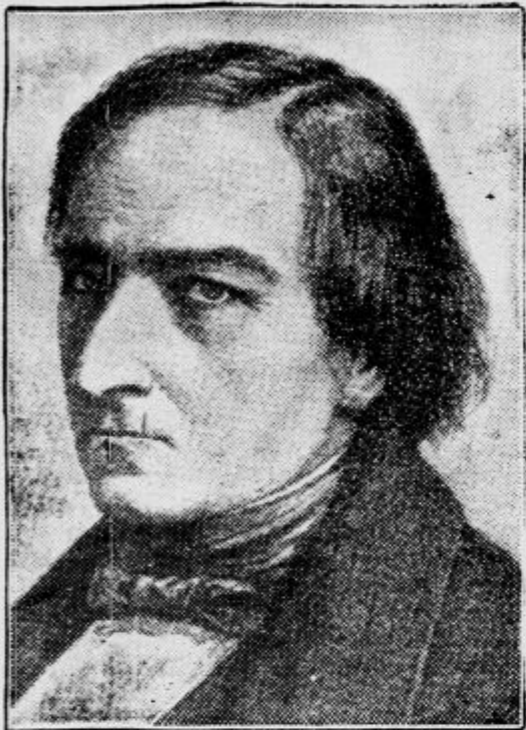
Italijanski listi poročajo iz Cetinja, da so italijanske oblasti v Črni gori izvršile razne akcije, ki so pripomogle k izboljšanju položaja civilnega prebivalstva. Tako so na primer plače nameščencev v Črni gori v letu 1942. bile za 25 milijonov lir višje kakor odgovarjajoče plače v prejšnjih časih. Izvršena so bila mnoga cestna dela, za katere so izdali 40 milijonov lir. Izboljšanih je bilo tudi 14 brzojavnih central s 650 km dolgem omrežjem. Na novo so bile napravljene nekatere nove električne centrale ter vodovodne naprave. Tudi v zdravstvenem pogledu se kaže očiten napredek, kajti ustanovljeni so bili mnogi ambulatoriji in zdravstvene postaje, kjer nudijo vojaški zdravniki prebivalstvu potrebno pomoč. Doslej so italijanski zdravniki pomagali črnogorskim prebivalstvu v približno 20.000 primerih.

Ako želiš dobro prodati oglašuj v »Jutru«!

Stopetdesetletnica rojstva Jožefa Resslera

(1793—1943)

Usoda pozabe in najčisteje nikakršnega upoštevanja je zadela že premočnega slavne izumitelje. Z njihovimi umskimi plodovi, doseženimi z vztrajnim duševnim in nepopisno trudoljubnim ročnim delom ter združenimi z neverjetnimi skrbmi, sitnostmi in težavami, so se že okoristili kakor tudi se aje ko prej okoriščajo nepregledne množice ljudi. Toda med leti so le prav redki, ki jim je ta ali oni dobitnik znan komaj po imenu, a kam li, da bi bili o njegovem dejanju in nehanju vsaj nekoliko poučeni, odnosno da bi v splošnem količnik vedeli, kako bolj ali manj hudo so se morali boriti po navadi in domala vsi izumitelji brez izjeme za svoj življenjski obstanek. Povzhu pa ni bilo njihovo veliko prizadevanje za občno blaginjo človeštva vsedkar niti priznana in še manj cenj vredno poplačano.

In med take znamenite može se ne le sme, marveč mora prštevati Jožef Ressler, ki je izumil slavno znani ladijski vijak, s katerim se je začela parna plovba kmalu popolnoma preurejati in modernizirati.

Ressler se je rodil dne 29. junija 1793 v Hrudimu, okrajnem mestu ob Hrudimki na vzhodnem Češkem. Ko se je izsolal v gozdarskem učnem zavodu v Mariabrunnu blizu Dunaja, je dobil službo v Pleterjah na Dolenjskem. Potem je služboval na Primorskem, ponajveč v Triestu pri namestništvu, naposled kot logar in intendant ali upravnik. Njegovo veselje do tehniškega je neumorno priganjalo, pečati se z različnostmi, katere so se je tikale. Zlasti se je na moč prizadeval za izum porabnega brezhlubnega ladijskega vijaka dlje časa, prav za prav dokler ni njegovega truda kronal uspeh ter je dobil leta 1827. poštastilno listino za vijak, ki je omogočal ladij njeno neprestano preigibanje. Svoje raznotere zamisli o več tehničnih rešeh je rac razodeval svojim znancom. Toda varan sprico preiskovalne zavestnosti se je odločil vsajkrat to opuščati iz razloga, ker se je njegovo prizadevanje za vedno nove izume omaloževalo. Zato je tudi svojo družino zmerom opozarjal in svaril, naj nikar nikoli ne pozablja njegovega velikega množoletnega truda za izboljšanje ali pa povsem novo ustvaritev tega in onega. V njegovi ostalini so bili najdeni važni zapiski, nanašajoči se na gradnjo ladij in različnih strojev.

Po službeni potrebi se je mudil J. Ressler nekaj časa mimogrede tudi na štajerskem, kjer je izbral les za mornariške naprave ter obel za legarjem. Zategadelj je bil prisiljen — sam brez žene in otrok — oditi se zdraviti v Ljubljano, in sicer v staro deželno bolnišnico na sedanji Ajdovščini, v kateri je leta 1857. v roči med 9. in 10. oktobrom izlilnil, ko mu je bilo torej nekoliko nad štiri in šestdeset let. Pokopal so ga pri Sv. Krištofu. Na njegovem grobišču je bil postavljen nagrobnik v obliki visokega stebra iz temnosivega marmora, stoječ na štirikotnem podstavku in lepi močni železni ograji. Na stebri, ki ga je krasilo pozlačeno sidro s hrastovo vejico, je bil nemški nap's, ki je pričal, da je bil Josef Ressler c. kr. gozdarski intendant pri namestništvu, izumitelj ladijskega vijaka, rojen v Hrudimu leta 1793., umrl v Ljubljani dne 10. oktobra 1857. Navedenemu napisu je bilo pridruženo poznejše še tole, prav tako nemško besedilo: Iz spoštovanja do genialnega legarja in izumitelja so dali ob-

noviti ta spomenik leta 1879. tovariši njegovega poklica v Državnem društvu avstrijskih gozdarjev. Po prvi svetovni vojni, ko je bil spomenik popravljen, sta bila nap'sa nadomeščena s primernim samočeskim besedilom, goraj omenjeno sidro pa je nekega dne, kakor toliko drugih kovinskih predmetov na opušenem starem ljubljanskem pokopališču, neopaženo izgnilo. Pri urejanju sedanjega Navja v letih 1937. in 1938. je dobil tudi Resslerov nagrobnik na njem svoj prostor.

Kakor dosti drugim izumiteljem, tako je jel izkazovati svet tudi Ressleru po smrti čast in priznanje. Cesar Franc I. ga je priznal za pravega izumitelja ladijskega vijaka ter v zvezi s tem dovolil, da je uživala njegova obdovela žena do smrti pokojnino. — Rojstno mesto Hrudim, tedanja državna prestolnica Dunaj in gozdarska akademija v Mariabrunnu so mu postavili spomenike. — Ljubljana se je oddolžila njegovemu spominu s tem, da je nadela prostoru med nekdanjim Mesarskim a sedanjim Zmajskim mostom in Sv. Petra cesto ime Resslerjev trg. Ko pa je bila narajena leta 1882. cesta, ki drži od rečenega mesta proti glavni železniški postaji, jo je poimenoval občinski svet z imenom znamenitega izumitelja. — Izza leta 1937. osemdesetletnice njegove preminulosti, pa ima Ljubljana tudi skromen njegov spomenik ob Aškerčevi ulici, namreč na trati, zasajeni s šestimi vitkimi jagredi, t. j. pred poslopjem tehnične fakultete našega visučilišča. Spomenik, obrnjen s čelom proti temu poslopju, je omislilo Udruženje inženirjev in arhitektov v Ljubljani. Pomnik, štirikotni kamen v obsegu 2 m 70 cm, visok dva metra, širok spredaj po 80 cm, 60 cm, a ob drugih dveh straneh po 80 cm, stoji na komntni plošči, poldrug meter dolgi, 1 m 30 cm široki in ped visoki. Na kamnu zgoraj je pričvrščena pol metra visoka železna plošča, na katere levi polovici je upodobljen ladijski vijak, desno polovico pa zavzema iz vitlega železa napravljeno izumiteljevo obličje (v nadnaravni velikosti), katero sloni na kamnitem kapitulu, strlečem kot podstavek iz stebra. Na stebri je vklesano spodaj: Josef Ressler, izumitelj ladijskega vijaka 1793—1857. Na desni njegovi dolžinski strani pa je povedan naslov postaviteljev.

Ressler je žel za svoj veliki izum in ostalo svoje delovanje namesto vsestranske počastitve, občnega priznanja in zaslužene slave zgolj preganjanje, zavist in celo oporekanje glede izvirnosti njegove duhovite iznajdbe. A ob stopetdesetletnici njegovega rojstva pozna ves svet plod njegovega duha oziroma izum, ki je najizdatnejše sopromogel parnemu brodarstvu do n'koli poprej slufene veljave in razširitve.

Alojzij Potočnik.

Lipa se je razcvetela

Najdražja znanilka poletja nam je cvetoča lipa. Tudi letos se je mogočno razcvetela in vsepovsod razširja svoj blažilni, sladki vonj. Ni čudno, da Slovenci že od davnine častimo lipo, ki je lepa in koristna. Njej v čast imamo številne ljudske pesmice in od davnine naši samouki in mojstri rezbarji cenijo lipov les. To pač še od tistih davnih dob, ko so naši poganški predniki ob lipah častili bogove in so malike rezljali iz lipovine.

Skratka, lipo pozna pri nas vsakdo, zato je ni treba podrobno opisovati. Tudi je povsod znano, da je njeno cvetje zdravil-

Skupina bohotno razcvetlih sobnih lip

no. Čaj iz cvetja kuhamo največ za požiranje in čiščenje krvi. Zadnje dni je v lipah polno obiralcev cvetja. Posebno v nedeljo si jih lahko videl vsepovsod v košatih in dehtečih krošnjah.

Pri nas raste dve vrsti lip, malolistna in velolistna lipa, vendar glede zdravilnosti cvetja med njima ne delamo razločka. Po več cvetov se družijo na skupnem peclju ob rumenkastem, črtlastem podpornem listu. S tem listom vrad trgamo cvetje, ko je lepo razcveto. Cvetje, ki prijetno diši po medu, je izvrstna paša čebelam. Suho cvetje pa ima drugačen, še bolj prijeten vonj. V tovarnah znajo iz suhega cvetja pridobivati blagodišeče olje, ki je še mnogo dražje nego olje iz vrtnic. Cvetje sušimo vedno le v senci, na planem ali pod streho. Več kakor leto dni staro cvetje izgubi zdravilno učinkovitost.

Lipa ima krhke veje, zato ne plezaj nanje, ampak podstavi lestvo. Na lomi vej, marveč reži razcvetja z mladik v podstavljeno košarico ali pa naj pada na tla, kjer ga potem pobereš. Cvetje beri samo ob sončnem vremenu! — Tudi lipovo ogije je koristno — ne samo za risanje in za likanje kovin — marveč tudi v zdravilstvu: za čiščenje zob in kot dobro sredstvo pri pokvarjenem želodcu.

Iz kroga čitateljev smo prejeli naslednji dopis: Lipa je v najlepšem cvetju, toda prvi cvetovi se že zapirajo in suše. Mimoideči opazujejo in tolmačijo, da je škoda, ker bo cvetje ostalo neporabno, in komu naj bo to v korist? Obiranje lipovega cvetja je bilo ponudeno vsakemu, kdor bi hotel, toda pod pogojem, da ne lomi vej. Kako bi izgledali mestni drevoredi s polomljenimi vejami! In od polomljenih vej ni pričakovati, da bi prihodnje leto lipe spet cvetele. Torej dvojna škoda. Vsakdo, ki se pripravi h kateremu koli delu, ima imeti delu orimerno orodje. Če hoče kmet obdelati njivo, se mora poslužiti pluga, brane in motike. Krojač mora vzeti v ro-

Strašne posledice najnovejšega potresa v Turčiji

Poročila, ki prihajajo iz turškega potresnega ozemlja v okolici Adapazarja v (arigra) in Ankaro, vedo povedati, da je katastrofa mnogo večja, kakor so opisovala prvotna poročila. V Adapazarju smem so vsa poslopja porušena. Na tisoče prebivalcev je brez strehe. Tudi v sosednjih krajih Hendeku in Gemeju je škoda velikanska. Nek očitavec iz Adapazarja ve povedati, da je kraj en sam kup razvalin. Po cestah so postavljeni sotori, policiji je moralo priti na pomoč vojaštvo in v skupnem delu odstranjujejo ruševine ter odkopavajo zasuta poslopja išoč mrtve in ranjene. Preživelih skoro ne najdemo več, kajti kdor je bil lažje ranjen, si je sam pomagal na prosto, kdor pa je bil hudo poškodovan, je v tem času že podlegel poškodbam. Električna centra, ki je preskrbovala Adapazar z razsvetljavo, je hudo razdejana. Mesto z okolico je ponoči brez luči. Prebivalstvo biveldira na prostem in tuli pomoči spi pod verdim nehom. Med mnogimi poslopji se je porušila tudi kaznilnica, ki so jo morali zaradi tega izprazniti. Mnogi deli mesta so v ognju, kajti po potresu so izbruhnili številni požari, ki še vedno niso pogaseni.

Po najnovejših vesteh je potres v Adapazarju popolnoma porušil postajno poslopje, vse mošeje, javne zgradbe, tovarniške objekte in podobne zgradbe večjega obsega. Vsa vozila, ki so bila v mestu na razpolago, so prestrašeni prebivalci najeli, da so se odpejali v Carigrad in druge kraje, kjer upajo dobiti zasilno streho in nekaj hrane.

Prvi transport, ki je pripeljal v Carigrad ranjence iz Adapazarja, je obsegal 45 oseb. Večinoma so bile med njimi ženske, ki so se nahajale v trenutku nesreče v kinematografu, kjer so se tla močno zamajala pod nogami. Gledalci so takoj pritisnili proti izhodu in so se zatekli pod drevesa v bližnjem drevoredu. Toda drevesa jim niso nudila nobene zaščite. Tuli nje so potresni sunki izruvali iz zemlje in mnogo ljudi, ki so menili, da so si z begom na prosto rešili življenje, je bilo pod drevesi usmrčenih. Kinematografsko poslopje se je med potre-

I resti di un apparecchio incursore nemico, abbattuto a Comiso — Ostankei sovražnega letala, ki je bilo sestreljeno pri Comisu

ke merilo, kredo, nit in škarje, kuharica, lonec, kuhalnica in nož. Obiralci lipovega cvetja naj bi se pa poslužili dolge lestve, ki bi jo prislonili na močno vejo, ter bi cvetje obirali od zunanje strani. Tako bi šlo zelo hitro od rok in brez škode. Seveda za tako obiranje niso otroci, ampak odrasli. Toda kje lestvo dobiti? Morda bi se dobil kak dobrodušen ljubljanski vrtnar ali kmetovalec, ki bi jo posodil. Vsekakor ni dovolj, da človek pazi le na svojo, ampak dolžan je paziti tudi na tujo lastnino.

Dve smrtni žrtvi sobotne nevihte

Ljubljana, 28. junija.

Neurje, ki je v soboto kmalu po 13. divljalo skoro celo uro, je razen velike škode, ki jo je povzročilo na polju, zahtevalo tudi dve smrtni žrtvi, in sicer 11 letnega dijaka Janeza Škerla in 47 letnega Janeza Avšiča. Nesreča se je zgodila na Avšičevem travniku ob Cesti v Zeleni log. Avšičevi so bili odšli v soboto že na vse zgodaj iz Sneberja na svoj travnik, da popravijo mrvo. Z njimi je bil tudi Janez Škerl. Prvi naliv, ki jih je dohitel na travniku, je minil brez nesreče. Ob drugem nalivu so se spet razkopirili, nekateri pod z mrvo naložen voz, Janez Avšič in Janez Škerl pa sta z dežnikom stopila pod srednje visoko jelšo. Okoli treh je nenadno silno pošlo. Ljudje pod vozom so opazili, da je eden izmed konj padel na tla in podrl še drugega. Ko so priskočili, da bi konjema pomagali, so videli ležati nepremično na tleh tudi Janeza Avšiča in Škerla. Obema so skušali z umetnim dihanjem pomagati, toda njih trud je bil zaman. Strela, ki je udarila v jelšo, je na mestu usmrtila čba, ki sta pod njo vedrila. preskočila nato na mokrega konja in ubila tudi njega, Janeza Škerla, ki je sin-edinec ključavničarja v »Saturnus«, so večeraj popoldne pokonali na pokopališču pri Sv. Križu, Janeza Avšiča pa so pripeljali v Sneberje, od koder je bil pogreb na pokopališču v Devici Mariji v Polju.

Novi atlas za ljudske šole v Nemčiji

Pred kratkim je bil izdan za nemške ljudske šole nov zemljepisni atlas, ki je po poročilu »Nemškega vzgojitelja« razdeljen v dva dela. V prvem delu so razen kart o podnebnju, geologiji, prebivalstvu in gospodarstvu tudi tri glavne karte, ki predstavljajo ožjo domovino, razširjeni zemljepisni pojem, v katerem leži ožja domovina in Veliki Rajh. V drugem delu je več zemljepisnih kart, katerim se pridružuje ostala vsebina. Osnovne karte predstavljajo velikomestni prostor s Srednjo Evropo, severne in vzhodnomorske pokrajine Severne Evrope, Sredozemlje in Južno Evropo ter nazadnje celo Evropo. Izvenevropski kontinenti so predstavljeni v celoti in v podrobnosti.

M. Šušteršič, Dolenjski motiv

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

lirično-epično-dramskih pesnitev, III. letnik za vaje v doseganju skladnosti med izrazom telesa in govora v smislu zahtevane predloge in slednjič IV. letnik za izgraditev in oblikovanje različnih značajev.

Na sedanji produkciji nastopijo izključno samo slušateljice in slušatelji II. letnika Glasbene akademije (dve pa sta gojenki II. letnika Srednje glasbene šole).

Metode

Metode igralskega poučevanja so različne. Predpisanih ali občernih ali splošno veljavnih predmetnih učbenikov ni. Kljub čustljivemu Rötšcherju, kljub Goetheju, kljub Hagemannu in kljub Stanislavskemu si mora igralski učitelj pripraviti tvarino sam. Če kje, velja v igralski stroki: da so živi primeri in živi vzorci vse.

Način razvijanja in negovanja igralskega naraščaja je še najbolj podoben onemu, ki ga uporablja kmet, ko obdeluje zemljo (ali vrtnar, ki obdeluje vrt). Ledino je treba najprej očistiti navlake in smeti. Potem jo zorje prvič. V tej fazi se mi zdi, da zemljo nekoliko boli, pa tudi kmet mora imeti zastaven plug in znatno moč v rokah. Zorano zemljo pognoji. In spet prevrača. Potem pa seje. Sonce pogreje, dež škropi, vrtnar zaliva tudi sam. Pri nas pa je tako, da je igralske prst in rastlina obenem in da mora biti pri naši stroki učitelj sočasno sonce in dež in še vrtnar. Ko roža raste, skrbi vrtnar da bi dobila roža čim plemenitejši značaj. Ko klasje dozoreva, ko popje zabrsti, pogleda kmet ali vrtnar in vidi, da je tu marsikaj uspešno, tam marsikaj tudi ne, da pa se vsi ob večni rasti učimo, da moramo neumorno izboljševati in da si moramo vedno na novo prizade-

vati in stremeti za dosego čim lepšega značaja, ki pa je v idealu sveda sploh nedosegljiv. Čim bolj so lepe rože, čim zlahknejši njih vonj, tem vrednejši je vrt, tem srečnejši vrtnar.

Zadnja in hkrati najtemeljitejša oblikovalca igralskemu golemu sta tudi pri najboljši šoli — življenje in poklic. Ta dva sta učitelja, kruta in neizprosna, oba ostrejša kot najbolj stroga šola.

Zato ni dobra taka igralska šola, ki nas pripravila samo na službo, pri tem pa ne upošteva, da je igralstvo — življenje in poklic. V službi lahko cveče, poklic pa te zdrobi.

Spored prve produkcije

Spored ima dva dela in sicer obsega prvi samo Prešernove pesmi, drugi pa dva odlomka iz grške, enega iz japonske in enega iz romantične dramske literature. Pri sestavi sporeda se nismo v tem letniku ozirali še toliko na osebnost izvajalca kolikor mnogo bolj na okvir v načrtu predpisane snovi. V celoti je vplivalo stremenje pripraviti spored, kjer morejo gojenci pokazati predvsem to učno razdobje pretežno govorne kulture. Močno je tudi odločalo naziranje, da mora vsak slovenski igravec nujno skozi Prešerna. Duhovno in oblikovno. Mislim, da brez globokega doživljanja Prešernovega biva ne moremo v naši igralski umetnosti do našega bistvenega izraza in bistvenega sloga. Ne vemo kdaj, in po kakšni poti bomo to dosegli, vemo pa, da nam je igralcem neizogibno treba ne toliko morda razlaganja Prešernovega življenja in pa tolmačenja raznih njegovih črk, kot pa doživljanja in umevanja njegovega duha.

Drugi del pa je izbran tako, da more gojenec pokazati z rahlo čustveno na-

KULTURNI PREGLED

Igralska šola v Ljubljani

Ob prvi javni produkciji igralskega oddelka Glasbene akademije

Na splošno ni navada pisati za produkcije pojasnila. Produkcije so zato, da se predstavijo same. Če so dobre, ni treba nikakršnih pojasnil, če so slabe, pa tudi najklobišna občinstva ne morejo nič pomagati. Tako je splošno naziranje. Pa vendar pišemo pojasnila celo za gledališke predstave, pri katerih nam je celotno delo mnogo bolj znano in pri katerih upravičeno kakovostno tudi mnogo več pričakujemo. Razen tega je ta naša produkcija v tem smislu in v tem okviru tudi prva te vrste. Zato menim, da ji nekaj pojasnilnih besed zaradi pravilnejšega umevanja in presojanja nikakor ne more biti v škodo.

Z igralskimi šolami doslej pri nas nismo imeli kdo ve kakšne sreče. Prvi igralski šoli po prejšnji svetovni vojni, ki jo je z mnogo dobre volje in z zelo majhnimi sredstvi vzdrževalo še Združenje igralcev, sem že leta 1926 napisal turobno-patiččen nekrolog. Kljub vsemu kričanju po manjkanju v izobrazbi našega igralskega naraščaja in kljub vsem bolj ali manj opaznim prizadevanjem raznih posameznikov, je ostalo to pereče vprašanje polnih petnajst let v smislu javnega, strokovnega in sistematskega šolanja popolnoma nerešeno. Usoda vsega našega igralskega naraščaja je bila prepuščena vodstvu in naključnemu udejstvovanju ljubiteljskih ustanov ali pa zasebnim pobudi bolj ali manj zanimanih, strokovno usposobljenih, včasih tudi neusposobljenih učiteljev. Potreba po javni, državno pokvirjeni in podpirani, sistematični, strokovni šoli je bila

torej eminentna. In tej nujnosti je naša na novo ustanovljena Glasbena akademija s pravim razumevanjem vodstvenih faktorjev z otvoritvijo igralskega oddelka tudi takoj odpomogla.

Ni moj namen predstavljati cilja in ustroj tega oddelka v vseh njegovih podrobnostih. Kdor se za to zanima, mu bo do v pisarni rektorata Glasbene akademije prav gotovo z vsemi potrebnimi podatki natančno in vljudno postregli. Naš namen je edino ta, da v grobih obrisih predložimo čisto na splošno poglavitne smerice našega dela, da prikažemo glavne metode našega igralskega vzgojanja, da pojasnimo v kratkih oznakah naše produkcije spored, njen točasn namen, in s tem v zvezi tudi njen prostor in njeno obliko.

Smernice.

Gledališče je predvsem umetnostna ustanova. Za umetnostne predstave je treba umetniških izvajalcev. Umetnik pa je vedno harmonična sestavina nenavadne naderjenosti in prav tako nenavadnega znanja. Naderjenost dobi po naravi, znanje pa si pridobi v šoli. Darovitost je prirojena, znanje pa je vzgojeno in pridobljeno.

Igralska (kakor vsaka umetniška) darovitost je redka. Gledališko nadarjen ni vsak. Zato je treba kandidate za gledališki poklic predvsem natančno in dobro izbirati. Mnogo jih je prijavljenih, dosti uslužbenih, malo poklicanih, še manj izvoljenih. Dolžnost gledališča je torej predvsem: strogi izbor. (Pa se zgodi

tudi tukaj, da — šola obrača, gledališče pa — obrne...)

Izbora pa ob prvih poskusih ni čisto lahak. Zelo redke so darovitosti, ki jih je treba z krepko roko ukrotiti, da se od samega prekipenja igralske sile ne razleže. Mnogo je igralskih bistev, ki spijo, ki so zakrknjena ali zamorjena in ki jih je treba šele obzirno, prijazno, ali pa ostro potresti in vzbuditi. Tako kipeče ali pa drameče se talente je treba zelo različno prijemati, gojiti in oblikovati. Vsaka dobra gledališka šola je zato samo na videz kolektivna in šablonska, v resnici pa je vedno individualna in do neke mere je improvizatorična. Seveda je to individualno in improvizatorično obravnavanje odvisno neposredno od učiteljeve sposobnosti. Čim manjša je ta sposobnost, tem manjša je zmožnost omenjenega postopka.

Tako izbranemu gojencu pa mora nuditi šola po našem mnenju predvsem trije: 1) mu mora odpirati pogled v bistvo igralske umetnosti in igralskega poklica, 2) vzbujati mu mora specifično igralski izraz in 3) dajati mora temu izrazu specifično igralsko obliko. Razvojna črta je približno tale: teoretične osnove zlasti za dramsko igranje — spoznavanje čustveno-umestnega vsebine — obvladovanje telesa, glasu in govora, — oblikovanje določenih značajev. Zraven tega še vsi spremni predmeti, ki služijo za lažje umevanje in boljše izvrševanje igralske stroke in poklica. Ali: če govorimo v smislu načrtnega ustroja in dejanskega okvira, ki je določen za učno dobo štirih letnikov, potem lahko rečemo, da je I. letnik dočel (v glavnih predmetih seveda) za teoretično tvarino v dramski igri in tehniki govora, II. letnik za vzbujanje čustev na podlagi

Kronika

• Polkovnik Bartolomeis padel v Albaniji. Iz Rima poročajo, da je padel v Albaniji konjeniški polkovnik Lodovico De Bartolomeis. Dne 13. junija ga je zadel svinčenka iz razbojniške puške. Polkovnik De Bartolomeis se je udeležil vojnega pohoda proti Jugoslaviji, sodeloval je pri čiščenju Hrvaške, februarja letos pa je prevzel poveljstvo polka »Firenze« na albanskem ozemlju. Boril se je vedno na čelu svojega oddelka.

• Novi poslanik Finske pri Vatikanu. Pappe Pij XII. je sprejel v soboto v svečani avdienci novega finskega poslanika pri Vatikanu ministra Harrija Holma. Poslanik je izročil papežu akreditivna pisma. Po svečani avdienci je papež povabil Harrija Holma v svojo knjižnico, kjer se je z njim pol ure razgovarjal.

• Otvoritev počitniških kolonij GILA. »Piccolo« poroča, da se je otvorilo letošnje počitniške kolonije GILA v pokrajini Trieste dne 2. julija. V kolonije bodo poslali na tisoče balil in malih Italijanov. V pokrajini Trieste bo otvoril GIL 25 kolonij, v katerih bo prostora za 4.000 otrok.

• Časopis za italijanske vojake v Grčiji. V Atenah je izšla prva številka lista za italijanske vojake na grškem ozemlju »Radiofante«. Na prvi strani objavlja list slike Kralja in Cesarja ter Duceja, potem pa se vrste člani, beležke, fotografije posmetki in risbe, kakor tudi sportna rubrika, tako da bodo italijanski vojaki z novim listom lahko zadovoljni.

• Reba profesorjskih naslovov za vseučiliško osebo. Italijanski ministrski svet je na svoji zadnji seji razpravljal o naslovih italijanskih vseučiliških nastavnikov in sprejel osnutek zbirke, ki ureja pravico do naslovov vseučiliških profesorjev ter njih uporabo.

• Tragična nesreča pri kopanju. Iz Mantove poročajo, da so se šli kopat v reko Pad profesor glasbe Paolo Vincenzi, 19-letna Marija Benassi ter 21letna Vanda Rizzatti. Trojica je hotela preplavati reko Pad. Vincenzi je bil dober plavalec ter je zaupal svojim izkušnjam. Toda nesreča je hotela, da je Benassi jo začela obhajati v vodi slabost. Vincenzi jo je hotel rešiti, toda zašla sta oba v vrtince, ki ju je pogoltni na dno reke. Rizzattijeva se je rešila, ker je ušla sili vrtince.

IZ LJUBLJANE

u— 50letnica rojstva praznuje danes g. Hinko Christof, referent Pokojnisknega zavoda za nameščenje v Ljubljani. Rojen kot sin šolskega upravitelja g. Josipa Christofa, dne 29. junija 1893 v Kostanjevici na Krki, je bil od 1. 1911. do 1919. v zasebni službi, 1. 1920. a je stopil v službo Pokojnisknega zavoda v Ljubljani, kjer je še danes. Ob srečanju z Abrahamom mu želijo prijatelji in znanci še mnogo zdravil in srečnih let.

u— Diplomirani so bili na juridični fakulteti g. Bajt Aleksander, Bonač Vladimir, Pink Božidar, Hribar Zvonimir, Jerab Jernej, Sirc Lipe ter gđc. Kovačec Vlasta in Kržič Marija. Iskreno čestitamo.

u— Z zadnjo nedeljo glede vremena nismo bili nič kaj zadovoljni. Po sobotni nevihti smo upali, da se bo zjasnilo, toda že zgodaj dopoldne je začelo deževati in je polagoma rosilo do poldneva. Vse do poznega popoldneva so se po nebu podili debeli oblaki, potem pa je za nekaj časa posijalo sonce. Slabo vreme pa ni prav nič motilo naših Trnovčanov, ki so imeli svoje žeganje. V ponedeljek jutraj je ležala megla, ki se je dopoldne dvignila, toda nebo je bilo precej oblačno. Najvišja temperatura v nedeljo je dosegla 18,5 stop. C. najnižja toplota v ponedeljek pa je bila 10 stop. C. Barometer je kazal 764 mm.

u— Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije v Ljubljani javlja, da se s 1. julijem preseli v lastno šolsko poslopje v Vegovi ulici 4. Od tega dne se bodo vsi izpiti in vse šolske delo opravljali tam. Vsi razglasi ravnateljstva bodo nabiti na glavni deski v avli ali pa pred ravnateljevo pisarno.

u— Sprejem v 1. razred drž. vadišnice. Ravnateljstvo drž. učiteljske v Ljubljani poroča staršem, ki so prijavili svoje otroke za sprejem v 1. razred tukajšnje deške in dekliške vadišnice, da bo zdravniški pregled v Higijenskem zavodu (prej Šolska poliklinika), Aškerčeva cesta, v mesecu juliju, in sicer za dečke 5. julija in za deklice 6. julija, obkrožat ob 8. uri dalje. Starši, ki želijo svoje otroke še prijaviti za sprejem v 1. razred tukajšnje vadišnice,

naj to store 2. julija dopoldne v pisarni učiteljske. Ravnateljstvo pripominja, da je dečkov že dovolj prijavljenih, pač pa je prostih še nekaj mest za deklice.

u— Preizkušnja alarmnih siren, kakršna je bila v ponedeljek 28. t. m. ob 10. dopoldne za alarm, bo v sredo 30. t. m. ob 10. zopet za znak za prenehanje nevarnosti, na kar opozarjamo prebivalstvo, da se ne bi razburjalo po nepotrebnem.

u— Obvezno cepljenje proti tifusu je v Ljubljani končano in se selaj nadaljuje od daja zaščitenih tablet proti tifusu vsem drugim, ki se še žele cepiti proti tifusu. Kakor smo že objavili, deli mestni fizikat te tablete brezplačno od ponedeljka 28. t. m. do ponedeljka 12. julija vsak dan od 8. do 9. ure v mestni ambulanci v pritličju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10. V časnih je mestni fizikat že večkrat priporočil in poudarjal veliko važnost tega cepjenja ter zato tudi upravičeno upa, da bo ljubljansko prebivalstvo v velikem številu prišlo po zaščitne tablete zoper tifus in s tem zavarovalo svoje zdravje pred to nevarno boleznijo.

u— Praznično zdravniško dežurno službo bo vršila od ponedeljka od 8. ure do srede do 8. ure jutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Ljubljana, Pieteršnikova ul. 13, telefon 47-64.

u— Zegoza—Mali gospodar obveščata svoje člane, da bo organizacija razdelila ta teden v sredo, četrtek in petek dopoldne in popoldne samo nakazila za junjski obrok kmil. Vrstni red je: sredo, 30. junija, dopoldne črke A, B, C, D, popoldne E, F, G, H, I, J; četrtek, 1. julija, dopoldne črke K, L, M, N, popoldne O, P, R; petek, 2. julija, dopoldne črke S, S, T, U, popoldne V, Z, Z. Kdor zamudi, mu zapade junjski obrok kmil. Blago samo se bo delilo šele s 5. julijem po že določenem redu, ki je objavljen v oknu društvenega lokala. Zaradi izrednega izdajanja nakazil odpade ta petek sprejem volne in kož ter vsa ostala prodaja.

u— Peta sklepna produkcija Glasbene akademije ima na sporedu recitacije gojencev oddelka za igralsko umetnost. Spored obsega pesmi našega pesnika Prešerna in odlomke iz klasičnih dram. Nastop bo v sredo, 30. junija, v mali filharmonični dvorani. Sporedi bodo napredaj v knjižarni Glasbene Matice po 3 in 1 liro.

u— Na šoli Glasbene Matice se bo začel počitniški tečaj v četrtek, 1. julija. Poučevali se bodo: klavir, violina in razni orkestralni instrumenti. Tečaj bo trajal ves julij in avgust. Sprejemajo se dosedanjí gojenci šole Glasbene Matice, pa tudi novi, ki se obvežejo, da bodo obiskovali pouk tudi v šolskem letu 1943-44, ki bo začel 1. septembra. Vsi gojenci naj se zbero v četrtek, 1. julija, ob 10.30 v Hubadovi pevski dvorani, da zvedo natančen urnik. Prijave sprejema in daje podrobna pojasnila pisarna Glasbene Matice.

u— Učite se strojepisja! Novi poletni strojepisni tečaji — dnevi in večerni — (eno-, dvo- in trimesečni) se pričnejo v ponedeljek 5. julija. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Desetprstna učna metoda. Specialna strojepisna šola: Največja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. — Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje stenografije in strojepisja. Novi poletni tečaji se prično v ponedeljek 5. julija. — Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Zahtevajte prospekt. Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— Step-pleš. Vas zanima? Vas veseli naučiti se ga? Istega poučuje Pogačar Drago, solist opernega baleta. — Prijave: Mestni trg 13.

u— Počitniški tečaji za tuje jezike v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2, prične dne 7. julija. Čas pouka po želji v začetnih in naprednejših oddelkih. Najuspešnejša učna metoda. Istočasno otvarjamo nove tečaje knjigovodstva in stenografije za začetnike in sposobnejše. Pojasnila in vpisovanje dnevno do 19. ure.

u— »DOLOREX« tablete proti zobobolu. — V lekarnah Lir 2.50.

u— Lepo, medlo se lesketajočo kožo po sončenju napravi Tschamba Fil. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

u— Velike povečane fotografije po vsaki sliki izdeluje lično in solidno foto BEM, Ljubljana, Wolfova 6.

u— Novo knjigo Jeglič, O vrtovih in vrtni umetnosti dobiti v knjižarni Žužek, prehod nebotočnika.

Z Gorenjskega

Vitez železnega križa na Gorenjskem. Poročnik Axmann, odlikovan z viteškim križcem reda železnega križa, je kot gost koroške mladinske organizacije prišel tudi na Gorenjsko, da si ogleda vsa tri okrožja. Na Jesenicah ga je sprejel župan dr. Klein z mladinskim vodjo iz Radovljice. Gost se je najprej odpeljal v Gozd-Martuljek, kjer si je ogledal učiteljske. Nato je v Kranjski gori predaval v taborišču dečkov in deklic iz vzhodnega Berlina, ki so tu na odhodu. Potem si je ogledal enako taborišče v Dovju-Mojstrani.

Državna železniška direkcija v Beljaku je objavila v dnevnih svojega območja oklic pod naslovom: »Nemška državna železnica kliče nemške mladeniče.« Od 1. avgusta letos se bodo pri železnici namestili gradbeno-tehnični pomočniki in kandidati za strojevodje. Sprejmejo se mladeniči v starosti od 14 do 16 let, ki so dovršili osnovno ali meščansko šolo ter so nemškega pokolenja. Tri leta se bodo praktično šolali, nakar bodo tri leta praktično v večbi. Prošnje morajo vložiti najpozneje do 10. julija.

Zaključne tekme gorenjske mladine so bile ob lepem vremenu v Skofji Loki. Nastopilo je 16 oddelkov, ki so pokazali lepe uspehe. Posebno ostro sta tekmovala mladeniška oddelka učiteljske v Kranju in narodnopolitičnega vzgojevališča v St. Vidu. K počaščenju zmagovalcev so se pripeljali deželni mladinski vodja Hans Regger, nadomestni pokrajinski vodja Thimel in odlikovavec z viteškim križcem poročnik Axmann.

Nova naredba za zaščito mladine je bila uveljavljena tudi na Gorenjskem in Spod. Štajerskem od 23. junija dalje. Dečkom in dekletom izpod 18 let je v času zadržanitve zabranjeno zadrževati se na javnih cestah in trgih. Mladini izpod 16 let se brez odraslega spremstva ne sme muditi v gostiščih. Mladini od 16 do 18. leta pa je vstop v gostišča dovoljen brez spremstva samo do 21. ure. Dotlej lahko tudi obiskujejo filmske predstave, ki so za mladino dovoljene. Obisk kabarejev in varietejev je mladini izpod 18 let docela zabranjen tudi v spremstvu staršev. Strogo je tudi omejeno uživanje alkohola in kajenja v javnosti. Ker hokej vse te določbe biti vzgojne, se v primeru hujših prekrškov lahko izpremeni mladinski zapor v prostovoljno delo. Denarne kazni se lahko le izjemoma uveljavijo.

Spodnje Štajersko

Državna dekliška voditeljica dr. Jutta Rüdigerjeva je, kakor smo poročali, v soboto prispela iz Gradca na Spodnje Štajersko. V Mariboru sta jo pozdravila vodja nemške mladine Heimabunda Schlicher in spodnještajerska dekliška voditeljica Lorinserjeva. Obiskala je med drugim mariborsko šolo »Narvike« ter mladinski dom v Rušah. Na šolskem gradu Freudenu pri Apačah jo je pozdravil zvezni vodja Steindl, nakar si je gostja ogledala ta zavod, v katerem se vzgajajo dekliške voditeljice za Spodnje Štajersko.

Visok službeni obisk iz Berlina. Glavna oddelna voditeljica pri državnem ženskem vodstvu v Berlinu ga. Warnecke je prispela na Spodnje Štajersko. Predvsem je nadzorovala naloge naseljenjskih skrbnic v brežiškem okraju. Na povratku iz Brežic je obiskala Laško, Celje in Rogoško Slatino, kjer se je zadržala delj časa, od tod pa je potovala dalje v ptujski okraj.

Reja sviloprejk na Spodnjem Štajerskem se je sistematično pričela. Na meščanski šoli v Ptujju in na šoli pri Svetem Urbanu so že od lani bile v teku priprave, da se je zdaj lahko pričela reja v vsem ptujskem okraju. Ptujski gozdarski urad je zasadi 80.000 murv, ki se bodo že letošnjem jesen lahko izkoristale. Ptujski okraj je podnebno zelo ugoden za rejo sviloprejk. 1. julija bo v Ptujju poseben tečaj, v katerega pride po en učitelj v vsake šole v ptujskem okraju, da se seznanijo z rejo sviloprejk. Predvajali bodo tudi poučni film.

Filatelistično društvo v Mariboru je bilo ustanovljeno na pobudo prosvetnega urada Heimabunda. Podobno združenje bo ustanovljeno tudi za dijake in šolarje.

Okrožna glasbena šola v Celju priredi danes za zaključek drugega šolskega leta v slavnostni dvorani Okrožnega doma produkcijo. Nastopili bodo izbrani gojenci z raznimi instrumenti ter pevске skupine in mladinski orkester. Šola šteje ob zaključku leta 497 gojencev.

Pri streljanju golobov — pravi mariborski dnevnik — je treba strogo paziti, da ne bi bili ogroženi tudi golobi-pismonoše. Kdor ustrelj takega goloba, bo strogo kaznovan.

Kazen za ukradenko kožo. Henrik Lorbek in Leopold Jančič iz Maribora sta se morala zagovarjati pred sodnikom v Gradcu, ker sta 12. maja ukradla kožo. Ze večkrat kaznovani Lorbek je bil obsojen na 6 mesecev zapora, njegov tovariš pa je srečno odnesel s šestimi tedni.

Nesreče. Na sportnem igrišču v Mariboru je padel 14letni Anton Hagulin z droga in si zlomil levo nadlaktico. 15letni Bela Mario iz Šance pa je bil napaden od nevarnega psa in ima hude poškodbe. Pri nabiranju lipovega cvetja je padla 50letna Frančiška Hribnikova iz Letuša z drevesa in si zlomila roko, 55letna Terezija Cviklova pa je padla s črešnje in si zlomila nogo. Pri sekanju drv si je 26letni Janez Bešchmack iz Starega trga odsekal dva prsta. V Rogoški Slatini zaposleni Rok Strein se je pri delu nevarno opekeli s paro.

Iz Hrvatske

Budimpešta 27. junija. s. Hrvatski poslanik v Budimpešti Ivo Gaj, ki je bil od poklican v Zagreb, je bil sprejet pri regentu Horthyju, ki ga je pridržal v pripravnem razgovoru. Regent Horthy je odlikoval ministra Gaja z viteškim križcem reda Svete madžarske krone.

Hrvatje na novinarskem kongresu. V ponedeljek se je začelo na Dunaju zasedanje drugega mednarodnega novinarskega kongresa. Zastopanih je 21 narodov in sodeluje 350 delegatov. Na otvoritvenem zborovanju je kongresiste med drugim pozdravil tudi predstavnik Hrvatske dr. Hühn.

Vseučilišnički bodo dobili za izpite dopust. Ministrstvo oboroženih sil je objavilo v hrvatskih listih razglas, da lahko dobe vseučilišnički, ki so bili mobilizirani, če so se prijavili že prej za izpit, dopust, toda najdalje do 15. julija.

Operna pevka Anka Jelčičeva se je poročila. V tork zvečer se je v cerkvi sv. Katarine v Zagrebu poročila znana operna pevka Anka Jelčičeva z dr. Jurijem Pavkovičem.

Dnevi hrvatske knjige. Po poročilu hrvatskih listov bo teden od 26. junija do 3. julija posvečen hrvatski knjigi. Svečana otvoritev je bila v soboto dopoldne, v nedeljo pa je bila akademija, posvečena hrvatski knjigi. V tednu hrvatske knjige bodo tudi številna predavanja v radiu.

Proslava začetka poletja v Zagrebu. Na predvečer koledarskega nastopa poletja so Nemci tudi v Zagrebu imeli svečanost po svojih starih običajih. Slavnostni prostor je bil na travniku za mestnim savskim kopališčem. Bilo je zbranih nekaj tisoč Nemcev in Nemk. Prireditelj so počastili s svojim obiskom tudi številni predstavniki hrvatskih oblastev. Zbrane Nemce sta nagovorila poslovoedeči vodja nemške narodne skupine Fritz Krolz in nemški poslanik Siegfried Kasche.

Žetev v polnem razmahu. Iz južne Hrvatske poročajo, da je žetev v večini krajev že končana. Kmetje poročajo, da je letina povsod zadovoljiva, v nekaterih predelih celo izredno dobra. Zlasti sta dobro obrodila krompir in žito. Iz Slavonije poročajo, da je tam žetev zdaj v polnem razmahu. Dež, ki je letos vedno ob pravem času napojil zemljo, je pripomoč da so žito in tudi drugi poljski pridelki prav dobro obrodili. V Osijeku je zbranih mnogo poljskih delavcev iz raznih krajev države, kamor prihajajo kmetje po delovno moč.

Hercegovinski pastirji so šli v planjine. »Nova Hrvatska« poroča, da je ureditev življenjskih razmer v Hercegovini omogočila tudi pastirjem, da so z živino odšli v planine na pašo.

Iz Srbije

Vest o smrti dr. Alberta Kramerja se je razširila po Beogradu že v soboto, dne 28. majnika. Ljubljanski dnevnik »Jutro« in »Slovenec«, ki sta nam v Srbijo prinesla to težko vest, sta bila nam razprodana. Vseh naših ljudi, posebno še njegovih nekdanjih ožjih sodelavcev in neštevilnih prijateljev, ki jih je pokojnik imel v Beogradu in po vsej Srbiji, se je polotila globoka bol nad izgubo, ki nas je zadel. Tudi beograjsko »Novo Vreme« je priobčilo vest o smrti velikega in poštenega javnega delavca, ki je z veliko doslednostjo in ljubeznijo skozi več desetletij tako plodno in nesebično posegal v naše javno življenje. — V Valjevo je prišla vest o smrti dr. Alberta Kramerja že v ponedeljek, 31. maja, in se je zelo hitro

razširila med tukajšnjimi slovenskimi naseljenci. Ko je še dan ali dva kasneje beograjsko »Novo Vreme« objavilo to vest, so mnogi valjevski odlični meščani začeli izražati slovenskim naseljencem sožalje, poizvedovali za podrobnosti o smrti dr. Kramerja in želeli na vpogled tudi slovenske časopise. Iz teh razgovorov je bilo razvidno, da je bil pokojni dr. Kramer tudi med valjevskimi vodilnimi krogi dobro znan, ker je poleg drugega prihajal tudi na shode v Valjevo. Njegova smrt je vzbudila obžalovanje tudi med valjevskimi srbskimi krogi.

Smrti kosi. V Vrnjački banji je umrla po težkem trpljenju gospa dr. Arnskova, soproga zdravnika iz Hrastnika, na Ubu pri Lazarevcu pa gospa Sajkova iz Slovenske Bistrice. Pokojnima blag spomin, preostali družinam naše sožalje.

Beograjski trg je letos izredno bogato založen. Vidi se iz vsega, da je mnogo več pridelka, kakor ga je bilo lani. Urad za cene je prepustil letos pridelovalcu in prodajalcu izvestno svobodo, kar je v toliko hvaljevalno, da prihajajo pridelniki v dosti velikih množinah na trg.

Iz Novega mesta

n— Od 1. julija do 15. avgusta bo delovni čas v krojaški delavnici Adama Franca od 6. do 13. ure.

Radio Ljubljana

TOREK, 29. JUNIJA 1943-XXI.

7.30: Slovenska glasba. — 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 10.30: Prenos pete maše iz Bazilike Sv. Petra v Rimu. — 12.20: Plošče. — 12.30: Poročila v slovenski. — 12.45: Pisana glasba. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Manno. — 13.45: Komorna glasba. — 14.00: Poročila v italijanski. — 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. — 14.30: Komorna glasba. — 15.00: Poročila v slovenski. — 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 17.10: Pet minut gospoda X. — 17.15: Dr. Keren Janko: Zivalske bolezn, ki se zdravijo z operacijo — predavanje v slovenski. — 17.35: Koncert tria »Emona«. — 19.30: Poročila v slovenski. — 19.45: Politični komentar v slovenski. — 20.00: Poročila v italijanski. — 20.20: V deželi operet — orkester vodi dirigent Galino. — 21.35: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. — 22.00: Predavanje v slovenski. — 22.15: Orkester vodi dirigent Petralia. — 22.45: Poročila v italijanski.

SREDA, 30. JUNIJA 1943-XXI.

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.12: Orkester vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Mali orkester vodi dirigent Stane Lesjak. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.15: Koncert klasičnega tria. 17.35: Koncert pianista Richarda. 19.00: »Govorimo italijansko«; poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Politični komentar v slovenski. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Pisana glasba. 20.50: Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer — 1. violina, A. Dermelj — 2. violina, V. Šušteršič — viola, A. Šedlbauer — čelo). 21.30: Predavanje v slovenski. 21.45: Operna glasba na ploščah. 22.15: Orkester Cetra vodi dirigent Barizza. 22.45: Poročila v italijanski.

ALBA DE CESPEDES:

„NAZAJ NI POTI“

junjski roman DK

Knjiga je od začetka do konca pisana z osvajačo, lahkotno, svežo virtuoznostjo, z ostroumnim psihološkim opazovanjem in z jasnim etičnim občutjem. Roman nam odkriva ne le zanimiv pisateljski temperament, temveč tudi tisto, kar bralci zmeraj instinktivno iščejo: slikovit svet in skupino ljudi v vrtincu življenja in usode.

V podrobnih prodaj se dobi roman »Nazaj ni poti« v knjižarnah in upravi naših listov. Broširani izvod velja 13 lir, vezani pa 28 lir.

značbo predvsem glasovno in govorno sposobnost.

Prostor in zunanja oblika

V navadi je, da se vrše igralske produkcije v poklicnih ali ljubiteljskih gledaliških dvoranih. Z vsi odrski opremo, z vsi razsvetljavo, v vseh maskah in kostumih. V našem primeru smo se temu običaju nekoliko izneverili. Razlogi so preprosti: učna faza, v kateri so izvajalci zdaj, ima opravo, kakor smo že poudarili, predvsem z govornim oblikovanjem, torej si o pristni izvorni igri, o ustvarjanju značaja, o rabi oblek in mask še nismo toliko na jasnem, da bi se jih mogli s primernim smislom in pridom upravičeno posluževati. Celotno gledališko igranje, ki zahteva mnogo več znanja in zlasti mnogo več skladnosti kot jo imamo v tem času mi, smo prihranili in našemu oddelku izključno le za — absolve.

Po občutku neke intimnosti igralske umetnosti (in s tiho slutnjo skromnega odziva s strani občinstva) smo si izbrali malo filharmonično dvorano. Na praznem odru, z navadno razsvetljavo, v navadni obleki, brez maske in brez vseh pripomočkov, ki bi preprostejši samo slepili, umneje pa motili.

Ciril Debevec

Razstava slik

Miloša Šušteršiča

Mladi slikar Miloš Šušteršič, ki se je predstavljal naši javnosti lansko leto z dvema razstavama svojih prvencev, razstavlja to pot 15 svojih najnovejših olj pri A. Kosu. Krajinski motivi, zbrani pod naslovom »Moja pomlad«, so nastali letošnjo pomlad v Velikih Laščah in naj vonozorujejo novo stopnjo Šušteršičevega umetniškega razvoja, v kolikor bi utegnili pri-

nesti kaj zanimivega in zadovoljivega v tej res kratki časovni razdalji.

Zdi se nam, da je bila lanska »Dolenjska« vsebinsko močnejša in tudi v izrazu bolj peštra, da je letošnja spomladanska podoba, ne glede na enostavnejše predmetne oblike iz narave brez pravega zelenja, vse bolj rahla, mehko in preprosta že tudi z ozirom na splošni slikarski izraz. Slikarjev resnobno težki temperament je bil lani bolj razgiban, razmeroma živahnejši, dasi še malo sproščen, letos pa je naravnost zadržan, pritrjen in skrit za privzeto držo namerne in vmišljene, ne pa naravne preprostosti. Koliko bolj prirodno bi učinkovale slike, če bi slikar obogatil barvno melodiko svojega spomladanskega hrepenenja z gostejšim in sočnejšim, recimo bolj aromatičnim sončnim soljem. Groharju je bila bala pomlad v cvetju najtežji problem, ki ga je klasično rešil. Šušteršič si je izbral motiv hiše z obdajajočim jo praznim ali že razcvetlim drevjem, motiv vasi in holmov v ozadju, vse to v najlepšem skladu z značilnostmi naše pomladi na deželi, na vasi. Iskal je razpoloženje in impresijo nežne prikupljivosti s sredstvi zunanje preprostosti, ki to tehnična skromnost izvedbe še bolj poudarja. Umetniško neposredno pristna je sladka otožnost samote, ki obdaja plaho tišino krajinskega privida kakor s sanjsko odreenostjo: svojevrsni učinki slikarjevega doživljanja naše zemlje.

Zgodnji spomladanski motiv bi še pogršel živahnejši kolorit (izrazito delo te vrste je »Kmetija I« s svojim modrim nebesnim ozadjem), toda belo majsko drevje v polnem cvetju (»Velike Lašče«) potrebuje več zraka, svetlobe, sočne komplementarne zelene barve, čeprav so poedine partije že tudi v tonu lepo napredovale. Običajno prevladuje značilna rumenastorjava, ki je deloma nekoliko prešib-

ka in enolična v celoti, izvzemši fino občuteno skladnost v »Hrastju«. Šušteršičeve tanko in lazurno nanešene barve na grobem in hrupavo udarjajočem platnu so po nepotrebnem apnenasto zamolkle, razredčene, sicer pa je videti, da si nabira Šušteršič na poti svojega spopolnjevanja vedno več izkušnje, ki jih bo izkoristil za sprostitev svoje senzibilne notranjosti. Poetično nastrojeni motivi naše pomladi so našli v tej zbirki umetniških kompozicij tankočutnega tolmača naših krajinskih lepote in so v poednostih zadovoljivo uspešni.

F. Š.

Naš jezik

Jezikovna paša

128) Pošejati — posév ali posévek; zasejati se — zasév ali zasevek; strnišče.

»Mu je po vsem licu in po bradi pogonjal dovolj gost posev.«

Pravimo — včasih s ponosom, drugi sramežljivo — da smo Slovenci kmečki narod. Polomije v oznakah kmečkega porekla dokazujejo, da smo se že prilično pokmetavili.

Kaj je »posev«?

Posév=posevek je to, kar je človek posejal, dočim je ono, kar je zraslo brez njegovega sodelovanja, zasév=zasévek.

Kocin po licu in po bradi, katerih si kmetavzar ne obrije, ni nikdo posejal, ne morejo biti potekatem nikak »posev«. Pa tudi ne »zasev«, ker imamo za to po vsem Slovenskem udomačeno in rabljeno oznako strnišče!

129) Znešeno jajce se izval

Novo četrletje „Dobre knjige“

Roman »Nazaj ni poti«, delo sodobne italijanske pisateljice Albe de Cespedes, je naletel tudi med našim občinstvom na nedeljeno priznanje. Z njim je zaključeno spet eno četrletje »Dobre knjige«, ki si pridobiva od meseca do meseca več prijateljev. Prihodnje tri knjige te odlične zbirke, ki res zasluži ime dobre knjige bodo: v juliju: »Vzhod in zapad«, v avgustu: »Borci proti smrti« in v septembru »Pokojni Matija Paskale«. Prav na kratko lahko povemo o teh knjigah tole:

Luigi Pirandello:

„Pokojni Matija Paskale“

Pisatelj velja za prvaka sodobne italijanske dramatike in literature sploh ter je bil odlikovan z Nobelovo nagrado. Roman »Pokojni Matija Paskale« je njegovo najboljšo pripovedno delo in je v številnih prevodih dosegel svetovni slavo. Duhovito spisana zgodba, polna svojevrstnega finega humora in prave Pirandellove ironije, pripoveduje o nesrečnem človeku, ki je po raznih naključjih in zmotah dvakrat umrl in je bil za ljudi že zavljal v grobu, ko je v resnici hodil v sredi med njimi ter doživljal mnoge prečudne zapletljive svoje življenja. Roman je eno izmed Pirandellovih zgodnjih del, vendar spoznavamo že v njem oblike pisateljeve svojevrstne življenjske zasnove, ki je dobila v njegovih slovesnih dramah toliko presunljivih izrazov. Po splošni sodbi je ta roman eno izmed reprezentativnih del sodobnega italijanskega pripovedništva. Prevod je oskrbel Božidar Borko.

Pearl S. Buck:

„Vzhod in zapad“

Nobelova nagajenka, ki se je s svojimi romani z Daljnega vzhoda tako zelo priljubila tudi našemu občinstvu, prikazuje

v svojem delu »Vzhod in zapad« Kitajsko na prelomu. Tudi v tej knjigi eksotizem pisateljici ni namen, niti samo dekoracija. V intimno izpoved mlade, a v starem duhu vzgojene Kitajke, je strnila Pearl Buck svetlobo in sence te skrivnostne dežele Ljubezen čistega srca, ki premagava predsodke preteklosti in prezir novotarjev, je vodilni motiv te plemenite zgodbe. Roman je prevedla Olga Grahorjeva.

Paul de Kruif:

„Borci proti smrti“

Slavni zdravnik, nizozemski rojak, nam v devetih poglavjih pripoveduje življenjske usode mojstrov medicinske vede, borcev proti smrti, tistih mnogokrat pozabljenih junakov zgodovine, ki so z neusmiljenim žrtvovanjem samega sebe tako pomembno in nesebično služili človeštvu. Kakor fantastičen roman se berejo opisi epohalnih odkritij, ki dandanes toliko ohranjajo življenje in ki jih označujejo večini neznana imena Banting, Minot, Schaudinn, Wagner-Jaureg itd. Knjiga, ki bo po svoji snovi za našo zbirko in za našo javnost velika novost, je napisana brez strokovne prenatrpanosti, s prčnim peresom poznavalca in človekoljuba. Knjiga bo izšla v prevodu dr. Mirka Černiča.

NAROČITE SE NA „DOBRO KNJIGO“!

V zbirki »Dobre knjige« izide vsak mesec en roman in tudi naročnina se lahko plačuje mesečno. Knjige se dobre broširane ali vezane v polplatno in tiskane na boljšem papirju. Naročnina znaša:

- a) za naročnike, ki so obenem naročniki »Jutra«, »Slovenskega naroda« ali »Domovine«, mesečno 10 lir za broširano in 20 lir za vezano izdajo;
b) za ostale naročnike mesečno 11 lir za broširano in 22 lir za vezano izdajo.

V podrobni prodaji velja vsaka knjiga 13 lir broširana in 28 lir vezana. Naročniki DK dobe torej knjige po znatno nižji ceni in imajo še to ugodnost, da se jim dostavljajo knjige na dom, ako pri naročilu izrecno ne sporoče, da bodo sami prihajali po nje. Novi naročniki lahko dobe po znižani ceni tudi dosedanje romane DK, kolikor so še na zalogi.

Naročnike sprejemajo v Ljubljani uprava naših listov in Narodni tiskarni in njeni inkasanti; v Novem mestu pa tamkajšnja podružnica »Jutra« in »Slovenskega naroda«. Iz drugih krajev se lahko naroči »Dobra knjiga« po pošti na naslov: Uprava »Jutra«, Puccinijska 5.

MODA IN DOM

Tudi čez poletje pletemo

Kljub štednji, kljub pomanjkanju volne pletemo se naprej. Igle sklepajoče in pod spretimi prsti nastajajo ljubeznive in okusne reči — pulloverji, čepice, bluze, telovniki. Človek se sprašuje, od kod toliko volne? Pa saj si znamo pomagati na vse načine. Na primer tako, da sparimo staro

brani in imata ljubeč deški ovratnik, spredaj pa ju zapremo z gumbi iz lisene matice. In vendar se tako silno razlikujeta druga od druge, da ju na prvi pogled človek nikakor ne bo mogel smatrati za sestri. Prva je iz belega organilja ali betista in jo krasijo spredaj čipke ali vezena, druga pa je iz pralnega vzorčnega tvorila ali iz umetne svile ter učinkuje poleg elegantne popoldanske bele bluze docela športno.

Nekaj nasvetov

Kako štedimo s sukancem? Pri sešivanju moramo uporabljati dolge niti, ko pa isti rob prešijemo s strojem, moramo paziti, da šivamo kak milimeter stran od uporabljene niti, da jo potem lahko potegnemo iz tvorila in znova uporabimo. Mnogo sukanca pa napravimo z nepotrebnim šivanjem na stroj, ker nit dvojno toče. Zato razne malenkosti rajši prišijemo z roko. Na stroj pa šivamo štedljivo, če en let takoj nastavimo k drugemu in šivamo naprej, niti pa porežemo šele pozneje, ko smo z vsem gotove.

Da se obleka zadaj ne izboči. Pri polnih postavah se vsaka obleka zadaj izboči, če veliko sedijo, kar ni ravno lepo videti, zlasti ne, če je obleka izdelana iz kakega krepa ali mehkega volnenega blaga. Temu se debelšne dame ognejo, če nosijo pod obleko kombinezo iz tafta, ki je okoli bokov nekoliko tesnejša od obleke. Zaradi tega se obleka pri selanju ne nategne tako zelo in se potemtakem tudi ne izboči. Pri volnenih oblekah si pomagamo tudi tako, da nam šivilja prišije zadaj na obleko od enega šiva do drugega podlogo, ki je takisto ožja od vrhnjega tvorila obleke.

Kako pravilno krpmo nogavice. Mnoge žene krpijo nogavice in perilo ter druga oblačila iz trikoja tako, da napeljujejo niti navpično in počež, točno v smeri zank. Tako zakrpana mesta pa seveda niso raztegljiva in zaradi tega okoli zakrpanega mesta zanke ponovno popokajo. Povsem drugače pa je, če krpmo s poševno, diagonalno napeljavno nitjo. V tem primeru se zakrpano mesto razteguje kakor sama nogavica, zanke, ki ga obkrožajo, pa se tako hitro ne raztrgajo.

Poletne bluze

Obe bluži, ki ju vidite na naši skici, sta izdelani po istem kroju. Opremljeni sta s kratkim oplečkom, spredaj in na hrbtu na-

DETERSIVI, SCIAMPO, CANDEGGIANI,
cercansi ovunque rappresentati introdotti drogherie, alimentari.
Scrivere: CASSETTA 8 B — UNIONE PUBBLICITA ITALIANA — GENOVA

Drobne zanimivosti

Jubilejna znamenka bolgarskega kralja. Poštno ministrstvo v Bolgariji je sklenilo, da izda za 25. obletnico zasedbe prestola po kralju Borisu dne 3. oktobra jubilejno znamenko s sliko kralja Borisa.

Zemeljski plaz v Gibraltaru. Iz Gibraltarja poroča DNB, da se je pred kratkim na vzhodnem delu trinjave sesedla zemlja. Približno milijon ton težka masa zemlje in kamenja se je premaknila. Ker bi odstranjevanje plazu trajalo več kakor leto dni, so vojaška oblastva sklenila, da bodo na prizadetih krajih napravila nove dohode in notranjost utrdili.

OGARIEVA ANTICA

Čas je tek... Niti za hip se ni ustavil. Meseci so bežali kakor minute... Anici pa je bilo pri srečanju vedno tesneje: še zmerom ni vedela, kako je neznanka ime. Zamišljal in žalostna je posedala po svetlih sobanah, vsa tiha in resna: se je sprehajala po grajskem vrtu. Njena lica so blebleda in modre oči so izgubljale lesk.

Čas pa je tek... tek... tek...

Križem sveta

Šesti rojstni dan bolgarskega prestolonaslednika. V sredo 23. junija so v Bolgariji praznovali šesti rojstni dan bolgarskega prestolonaslednika Simeona. Dopoldne je bila v katedrali Aleksandra Nevskega svečana služba božja, po maši pa so se pred cerkvijo poklanjali deputacije domoljubnih združenj in vojaških oddelkov. Svirala je vojaška godba, general Mihov pa je imel na množico nagovor.

Zvišanje prejemkov delavcev in nameščenec na Grškem. Grški ministrski predsednik Rhalys je sporočil atenskim tiskom, da bo vlada v najkrajšem času zaradi draginje podvela potrebne korake za zvišanje prejemkov delavstva in zasebnih nameščenec.

Zmenjava starih znamk na Grškem. Grško poštno ministrstvo je sklenilo spravi v promet vse stare znamke iz za predvojnega obdobja. Ukrep je bil potreben zaradi vzdrževanja stare znamke, ki jo najprej pretiskali, in kar pridejo v prodajo.

Kobilice na Grškem. V mnogih grških pokrajinah so se letos pojavile kobilice v ogromnih rojih. Kobilice povzročajo silno škodo, zato jih z vsemi razpoložljivimi sredstvi pokončujejo.

Cepčenje proti davici in škrlatinki v Bolgariji. Zavezovalna komisija je sklenila, da se bo moralo prebivalstvo cepiti proti davici in škrlatinki. Ciljane, ki so glavni raznosilci nalezljivih bolezni, bodo prisilno razkužili.

Petrolejski vod ob cesti na Aljasko. »Kölnische Zeitung« poroča, da so pred več meseci začeli graditi petrolejski vod ob 1500 km dolgi avtomobilski cesti na Aljasko. Po izjavah ameriških strokovnjakov bo naprava že v petih mesecih gotova.

Nove znamke v Črni gori. Guverner za Crno goro je izdal ukaz za izlajo dveh novih znamk. Ena izmed znamk bo navadna, druga pa bo spominjalega značaja. Poštna uprava v Črni gori bo v najkrajšem času začela izdajati znamke, izvršene po umetniških zasnutkih.

Obratne nezgode v Ameriki

Ministrstvo za delo je objavilo statistiko, po kateri je v času od julija 1940 do januarja letos, torej v 30 mesecih izgubilo v Zedinjenih državah življenje zaradi obratnih nezgod 48.500 delavcev. Ministrstvo samo navaja, da se je večina nesreč zgodila v oboroževalni industriji. Poleg tega se je v ameriških tvornicah v tem času ponesrečilo 258.000 delavcev. V primeri z ameriški žrtvami v vojni, ki znašajo v 18 mesecih po ameriških podatkih 2.070 mrtvih, 40.000 pogrešanih, 15.000 ranjenih in 11.000 ujetih, je število obratnih nezgod naravnost ogromno. Nemški listi poročajo še, da je bilo v omenjenem času 5,3 milijona ameriških delavcev povprečno po 3 tedne bolnih ali za delo nesposobnih. Tudi o »plavem« ponedeljku govori nemški list. V ladjelelnicah skoro vsak ponedeljek manjka desetino delavstva. Seveda pa takih stvari ameriška statistika ne navaja.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šteje 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino Ljubljano naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Krub iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenčena moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna slipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki robanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razžagana drva 40 lir za sto; enotno mljo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Ferenc Kormendi:

ZMOTA

Roman

»Ne bom se vmešaval v čustveno življenje svojih otrok, to je stvar njihovega lastnega življenja« — to je bilo geslo Antala Waltra. Da, toda Agica in Ana bi se še morali poročiti. Nekoč se je v družbi govorilo o skorajšnji Agičini poroki in nekateri so omenjali za Agičinega bodočega moža že sina generalnega ravnatelja neke velike banke. Nekoč se je o Ani raznesla govorica, da se bo kmalu poročila z nekim mladim veleposestnikom. Kasneje sta ta dva iznajdljiva raznašalca novic razglasila: »Z Agico se bo oženil lastnik največjega lesnega podjetja v državi. Ana je obljubila svojo roko mlademu političnemu voditelju dobro znanega imena.« In tako dalje.

Vsi ti mladeniči so prihajali v družbo Waltrovih deklet. Vesti o poroki so se naglo porajale in spet po malem neopazno ugašale. Morda se je dogajalo to zato, ker se je Agica bolj ljubeznivo, kakor je imela navado, zazrla v kakega mladeniča, ali pa je Ana katerega izmed njih pogostejše vabila na obisk nego druge. Tudi ni izključeno, da je te čenče širil ravno tisti, ki si je želel, da bi se ta doslej samo šepetana novica zares uresničila. Neredko je potem poiskal Antala Waltra kateri njegovih odličnih prijateljev, ali pa Adela Waltrovo katere njenih davnih prijateljic: »Ali se ti ne zdi, da mlajši brat Alberta Alta... prav dobro ga poznam, izvrsten fant je...« »Zadnjič pri nas nisem niti opazila Ane in tistega prijetnega fanta Hätszgyja...« »Povej mi, draga moja, ali je res, da Agica simpatizira s Kristijanom Mikulo...« »Zadnjič v klubu, čakaj, kdo je že to pravil? da tvoja hčerka Ana in mladi Szalay...«

Gospa Waltrova je z zagonetnim usmevom sprejemala ta zaupljiva vprašanja svojih prijateljic in je molčala, kakor da sploh ničesar ne ve ali pa kakor da ve vse. Antal Walter je odgovarjal za držano in površno: on sam ni doslej ničesar slišal, pa se tudi ne zanima za nezanesljive čenče, saj pozna njegovo načelo, da starši nimajo besede v čustvenem življenju svojih otrok, bomo že izvedeli ob pravem času. Sicer pa sta dekleti še mladi.

Dekleti pa sta med tem čestitali k poroki večini svojih prijateljic, sami pa se nista poročili. Agica je nekega dne odgovorila na previdno materino vprašanje, izgovorjeno s pritajenim strahom, da se ji res ne mudi s poroko, saj še niti osem in dvajset let ni stara, danes se z ženitvijo ne mudi tako kakor v nekdanjih časih, sicer pa tudi... trenutek je pomolčala, trdo je gledala materi v oči: sicer pa je sklenila, da se bo poročila šele po Anini poroki.

Te besede in zvok glasu je bil tak, da je gospa Waltrova globoko osupla dolgo časa molčala. Ana pa je pogosto samo začela pogovore o govoricah, ki so se porajale o njenih domnevnih zakonskih načrtih, smejala se jim je, kaj vse si ljudje ne izmislijo iz dolgega časa. Potem je dodala, da se doslej še ni srečala z moškim, ki bi ji ugajal. Zares? Zakaj ne? Gospa Waltrova je takoj obžalovala svoje besede, kajti Ana je mirno odvrnila na njeno razburljivo vprašanje: ker ni doslej nobenega moškega zares ljubila, niti enega izmed teh, ki bi jo morda hotelja za ženo, ni ljubila z resnično ljubeznijo. Ali je izbirčna? je v duhu vpraševala gospa Waltrova in se skušala s to mislijo pomiriti. Izbirčna, toda nekega dne se bo vendarle v nekoga zaljubila. A Agica? Tudi ona se bo poročila, da le pride k pravi pameti.

Toda Agica ni prišla k pameti. Niso ji je prinesla leta, ki so potekala, ni ji je prineslo počasnega, komaj opazno za-

pravljanje njene mladosti, ni ji je prinesla večji kar neprikrita skrb staršev. Skrb in strah: vse se je osredotočilo okoli Anine poroke, ki se je zavlačevala. Pri tem pa sta jela starša nenadoma čutiti, da z Agico nekaj ni v redu.

Zgodilo se je to že pred leti: dekleti sta se smučali v okolici Innsbrucka. Na izlet ju je spremljala mlada tovarišica. Dekletom se je odlično godilo v majhnem gorskem hotelu, neutrudno so po ves dan smučali, zvečer pa plesala z veseli mi avstrijskimi in inozemskimi fanti. Ana se je resignirano spogledovala, ko pa se ji je kateri izmed fantov hotel približati, se mu je posmehovala. Agica se je čutila kraljico sredi koprnečega kroga svojih oboževalcev. Vsi so vedeli, da sta krasna Agica in grda Ana hčerki budimpeštanskega veleindustrijskega milijonarja. Med smučanjem in plesom se je poročilo upanje v romantično pustolovščino in senzacionalno poroko.

Neki obožovalni nosilec zgodovinskega avstrijskega imena se ni dolgo obotavljal: v začetku drugega tedna je odkril Ani ljubezen in jo prosil za roko. Ana je resno do konca poslušala njegovo izpoved, nato pa mu je z zadržanim smehom odvrnila, da ji je jako žal, da pa je že oddala svoje srce ubogemu budimpeštanskemu poštnemu uradniku. In potem sta se obe z Agico in tovarišico smejali majhnemu baronu, ki je bodisi verjel Aninim besedam ali pa je začutil, da se mu je Ana posmehovala ter se jih je začel takoj viteško in ogorčen izogibati. Agica je tiho dejala: »O, meni...« in utihnila, kajti hotela je reči, da ji je že skoraj vsak fant izjavil ljubezen in najmanj deset je že že prosilo za roko, toda obzirno je nadaljevala: »...meni pa ubožček ugaja.« Ana ni pokvarila šale: »Ali ga ne bi hotela vzeti?« je vneto vprašala. Agica ni takoj odgovorila, kasneje pa je rekla, da baron ni prosil nje za roko, da pa bi lahko obrnila vprašanje: »Zakaj ga noče Ana?« »Ali si zaljubljena vanj?« je Ana resno vprašala mesto odgovora. »Kje pa!« je odgovorila Agica.

Bilo je to res in ni bilo res: neki mladenič je ugajal Ani bolj kakor vsi drugi, vendar ji ni tako zelo ugajal, da bi se zaljubila vanj, morda pa se je nekoliko vendarle zaljubila in si tega svojega čustva ni hotela priznati samo zato, ker... Bog ve, zakaj ne. Nedavno je bilo Agici šest in dvajset let, fant, sin bogatega bostonskega advokata pa še ni bil star štiri in dvajset let. Mladenič je na koncu drugega tedna odpotoval iz hotela, s prijateljskim smehljajem se je poslovil od deklet in vprašal Agico, ali ne pride kdaj v Ameriko, ako ne, ali se bosta spet kdaj srečala in kje. Kajpak je laskavo vprašanje skrivalo v sebi tudi že odgovor: nikoli več. Pa vendar ni bilo tako.

Vreme se je nepričakovano izpremenilo, neke noči je nastopila odjuga, zjutraj je bilo v globoki tišini že slišati oddaljeno, grozeče grmenje. »Nevarnost plavov!« se je glasila v veži športnega hotela zjutraj nova. Proti poldnevju se je dvignilo živo srebro do šest stopinj nad ničlo, prostor pred hotelom je bil v eni sami mlaki. Nekaj gostov se je odpravljalo k odhodu, drugi so upali, da bo spet začelo zmrzovati. Ozračje pa se je od ure do ure bolj segrevalo in tretjega dne so ostali na vrhu le še najbolj trdglavosti gostje. Dekleti sta ta čas ždeli v veži, ne da bi si vedeli nasveta. Hoteli sta ostati tu do konca meseca in podzvestno oklepanje tega sklepa ju je očitno oviralo, da nista mogli odpotovati dvanaest dni prej.

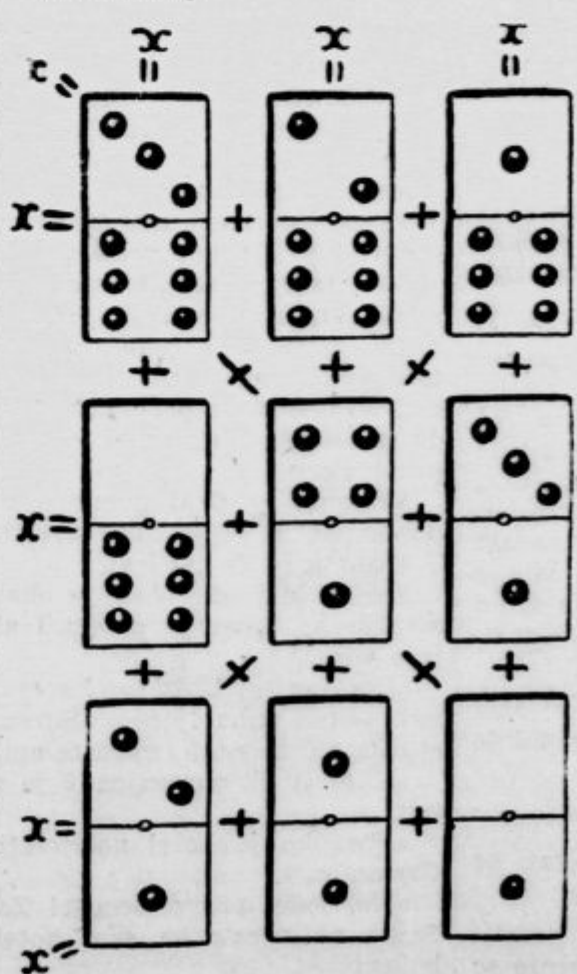
Kaj vem, kaj znam!

197. Kakšen naslov je imel ruski prestolonaslednik?

198. Kaj je »kan« ali običajneje »han«?

199. Kaj je Chi'lon?

200. Domino

Postavite si 9 kamnov domina (ki si jih lahko tudi sami napravite s svinčnikom in papirjem) tako, kakor stoje na naši sliki. Potem jih prelagajte tako, da bo število vsakih treh kamnov, če štejete od zgoraj

dol ali od leve na desno in obratno, ali v obeh prečnih enako. Kako je treba seštevati, je s slike lepo razvidno.

Rešitve nalog 26. t. m.:

293. Južnoafriška država Rodezija se imenuje po Cecilu Rhodesu.

294. Janus je bil bog časa; z enim obrazom je gledal v preteklost, z drugim v bodočnost.

295. Beseda »forenziški« označuje stvari, ki se nanašajo na sodstvo.

296. Križanka.

Vodoravno: 1. Dora, 3. groš, 6. si, 7. mož, 9. ne, 10. ar, 11. em (M), 13. lak, 14. oje, 15. on, 17. pl. (plural), 18. še, 19. Iva, 21. ki, 24. eter, 25. mora. Navpično: 1. drsalistič, 2. ro, 4. ir, 5. špecerija, 7. Mr. (mister), 8. že, 10. ako, 12. MOL, 16. ni, 17. pa, 20. vi, 22. že, 23. to.

ESKIMI

»Zakaj pa jokaš, Tonček?«
»Ah, igramo se raziskovalce severnega tečaja, in jaz sem Eskimo, pa bi moral popiti vse ribje olje, ki ga je dal gospod doktor Pavletu!«

RES JE

»Ali veš Lojze, kdaj je najugodnejši čas za obranje sadja?«
»Kadar je pes privezan.«

